

Kéretlenül küldött
cikkeket csak ak-
kor küldünk visz-
sza, ha bélyeget
mellékelnek. Kéz-
iratokat hat hét-
nél tovább nem
őrziünk.

Szerkesztőség:
VII., István-út 67.
Telefon: 117-58.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE, A NÓTISZTVEISELŐK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE, A NAGYVÁRADI, SZOMBAT-
HELYI, TEMESVÁRI ÉS ARADI NÓTISZTVEISELŐK
EGYESÜLETEINEK ÉS A „FÉRFIGA A NŐK VÁLASZTÓ-
JOGA ÉRDEKÉBEN“ HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Lapunk tartalmát
csak a Nő és a
társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvenni.
Cikkek átvételé-
hez azonkívül a
szerző engedélye
is megszerzendő.

Kiadóhivatal:
V., Vigadó-tér 3.
Telefon 80-75

TARTALOM: A kongresszus programja. – A postatisztviselőnk a kongresszus érdekében. – *Gergely Janka*: Az üzleti záróra Odysseája. – Glosszák. – *E. A. Leaf*: Az angol alkotmányos választójogi politika újabb fejlődéséről. – Szemle. – Nőkongresszus rovata. – Feministák Egyesületének rovata. – Nőtisztviselők Országos Egyesületének rovata. – Nőtisztviselők Országos Egyesületének XV. évi jelentése

A kongresszus páratlanul nagy eseményére való tekintettel, lapunk májusi és júniusi számát összevontan, rendkívüli ünnepi számnak kívántuk kiadni. A lapot fentartó testületek „egyike azonban ragaszkodott a külön májusi számhoz, azért azt most – az ünnepi szám rovására – kiadjuk.

A szerkesztőség.

A kongresszus programja.

A hivatalos részt megelőzően: Szombaton, június 14-én délután pedagógiai előadás-sorozat a főváros Mária Terézia-téri pedagógiai szemináriumában, Lukács György öngymnázisa elnöklete alatt, kiváló külföldi pedagógusok előadásaival. Ugyanebben az időben a főváros nevezetességeinek és szociális berendezéseinek csoportos megtekintése.

Vasárnap, június 15.

11-kor: *Rev. Anna Shaw* prédikációja a budai Szilágyi Dezső-téri protestáns templomban

D. u. 1-kor: Közös ebéd a Margitsziget felső vendéglőjében. (Teríték ára személyenkint 3 korona.)

A kongresszus megnyitása.

Délután.

4-6-ig: A kir. Zeneakadémia nagytermében Mrs. Chapman-Catt elnöklete alatt:

Rényi Aladár ez alkalomra írt nyitánya. Előadja a Nemzeti Színház zenekara, Kún László vezetése mellett.

Ábrányi Emil alkalmi ódája. Magyarul szavalja Jászai Mari, utána angolul Paulay Erzsébet.

Üdvözlő beszédek: gróf Teleki Sándorné, az előkészítő-bizottság elnöke. Glücklich Vilma, a Feministák Egyesülete ügyvezetője. Jankovics Béla dr. öngymnázisa,

sága, közoktatásügyi miniszter, a magyar kormány képviselőjében. Bárczy István dr., Budapest polgármestere, a székesfőváros képviselőjében.

Válaszol: Lindemann Anna asszony, a Választójogi Világszövetség titkára.

Elnöki előadás. Mrs. Carrie Chapman-Catt: A nők nemzetközi szolidaritásának allegóriája.

Este.

8-kor: Díszelőadás a kir. Operaházban a kongresszus tiszteletére. Előadják: Hoffmann meséit A főszerepben B. Sándor Erzsébet lép fel.

Hétfő, június 16.

A Fővárosi Vigadóban, Mrs. Chapman-Catt elnöklete alatt, 9²⁰-kor: Delegátusok ülése.

10³⁰-kor: A kongresszus tárgyalásainak megnyitása: Tolmácsolók, teremrendezők, bizottságok választása. A napirend megállapítása A hivatalos küldöttek igazolása. A felvételi bizottság jelentése: Belgium, Délafrika, Galícia, Lengyelország, Románia, Kína.

Galícia, Lengyelország, Románia, Kína képviselőinek bemutatása.

A kínai lobogó átadása. A szövetség belügyeire vonatkozó jelentések tárgyalása. A nemzeti szövetségek jelentéseinek összefoglalt kivonata. Előadja: Mrs. Millicent Garrett Fawcett, az angol Választójogi Szövetség elnöke.

Délután.

3-6-ig: Együttes sétakocsizás Budapest megtekintésére.

Este.

8-kor: A székesfőváros a Halászbástyán fogadja a kongresszus tagjait.

Üdvözlő beszédek: Magyar szónokok és a székesfőváros képviselői.

Válaszok: Ausztria, Ausztrália, Csehország, Belgium, Bulgária, Canada, Dánia, Finnország, Galícia, Németország, Anglia képviselői részéről.

Kedd, június 17.

A Fővárosi Vigadó nagytermében, Mrs. Chapman-Catt elnöklete alatt. 10-kor: Munkára vonatkozó indítványok:

1. Nemzetközi központi iroda létesítése.
2. Nemzetközi sajtóiroda létesítése. (Anglia indítványa.)
3. Jus Suffragii fejlesztése.
4. Ázsiai jelentések kinyomatása. (Mrs. Chapman-Catt és dr. Jacobs indítványa.)
5. Politikai jogokkal már rendelkező nők állandó bizottságának szervezése. (Finnország indítványa.)
6. A Szövetség színeinek megváltoztatása. (Magyarország indítványa.)

Délután.

3-6-ig: A főváros nevezetességeinek és szociális berendezéseinek csoportos megtekintése.

4-6-ig: A Lloyd-társulat termében ifjúsági gyűlés. Elnök: Glücklich Vilma. Előadók: Frau Lilly Braun, Frau Adele Schreiber (Németország), Mrs. Cicely Corbett-Fisher, dr. Charles Drysdale (Anglia), gróf Teleki Sándorné (Magyarország), Miss Laufy Asmundsson (Izland), Signora Eugenia Lebrecht Vitali (Olaszország), Mrs. Charlotte Perkins Gilman (Amerikai Egyesült-Államok).

Este.

8-kor: A kir. Zeneakadémiában, Mrs. Chapman-Catt elnöklete alatt:

Frau Marie Stritt, a német Választójogi Nőszövetség elnöke: A nők választójoga a fajnemesítés szempontjából.

Marchesa Elena Lucifero, Olaszország: A nők választójoga etikai szempontból.

Jane Addams, Amerikai Egyesült-Államok: Miért kell a modern nőnek a választójog?

Dr. Gulli Petrini, Svédország: A nők választójoga és a demokrácia.

Rev. Anna Shaw, az amerikai Választójogi Nőszövetség elnöke: Indító okaink.

Szerda, június 18.

A Fővárosi Vigadóban, Mrs. Chapman-Catt elnöklete alatt.

D. e. 10-kor: Alapszabálymódosítások.

Vita: Milyen legyen a választójogi szervezetek magatartása a politikai pártokkal szemben? Vitavezetők: Wicksell Anna asszony, Svédország Anglia egy delegátusa.

Délután.

A nemzetközi férfilega ülése, Lukács György öngyméltósága elnöklete alatt. A kormány és a város képviselői.

3-5-ig: Tárgy: Mit tehetnek a férfiak a nő választójogáért?

Előadók: Malcolm-Mitchell (Anglia), dr. Szász-Schwarz Gáspár (Magyarország), I. Kehrler (Hollandia), Du Breuil de St. Germain (Franciaország).

6-8-ig: A Fővárosi Vigadóban, Mrs. Chapman-Catt elnöklete alatt:

Tárgy: A nők választójoga a gyakorlatban.

Előadók: *Gina Krog*, Norvégia

hivatalos képviselője,

Újzéland „ „

Ausztrália „ „

Kalifornia „ „

Pardo Bazan grófnő, Spanyolország,

Charlotte Perkins Gilman, Amerikai Egy -Áll.

Mrs. Millicent Fawcett, Anglia.

Este.

8-30-11-ig: Hajókirándulás a Dunán. Buffet.

Csütörtök, június 19.

A Fővárosi Vigadóban, Mrs. Chapman-Catt elnöklete alatt.

De. 10-kor: Újabb hivatalos kiküldöttek igazolása. Tisztikar választása. Különböző elintézendők. Meghívás a következő kongresszusra.

Délután.

4-kor: A Fővárosi Vigadó nagytermében. Mrs. Millicent Fawcett, a Választójogi Világszövetség alelnökének elnöklete alatt.

Tárgy: A leánykereskedés.

Bevezető: Mrs. Chapman-Cott.

Előadók: Miss Annie Furuholm, Finnország,

Mrs. Eliza Tupper Wilkes, California,

Újzéland, Ausztrália, Norvégia egy-egy

szónoka.

Este.

Nemzetközi Férfilega ülése.

8³⁰-kor: A kir. Zeneakadémiában, Lukács György öngyméltósága elnöklete alatt.

Előadók: Hermann Bahr, Ausztria,

Ernst Beckmann, a felsőház tagja,

Svédország,

M. V. Mansfeldt ezredes, Hollandia,

Mechelin szenátor, Finnország,

Keir Hardie képviselő Anglia,

dr. Vázsonyi Vilmos, Magyarország.

Péntek, június 20.

A Fővárosi Vigadóban, Mrs. Chapman-Catt elnöklete alatt.

D. e. 10-kor: Elintézetlen kérdések tárgyalása.

Délután.

A Fővárosi Vigadóban, Annie Furuholm, a Választójogi Világszövetség alelnökének elnöklete alatt.

Tárgy: Hogy ébreszthetők azok az asszonyok, akiket még mindig a régi szokások, tradíciók és előítéletek nyugtáznak le, annak tudatára, hogy az új idők új kötelességekkel és új felelősséggel járnak?

A háziasszonyok.

A nagyvilági nők.

Anglia „ „ egyik képviselője.

Franciaország „ „

A tudományosan képzett nők.

Svédország egyik képviselője.

Amerikai Egyesült-Államok képviselője.

A kenyérkereső nők.

Dánia egyik képviselője.

Anglia „ „

A társadalmi téren tevékeny nők.

Németország egyik képviselője.

Amerikai Egyesült-Államok részéről: *Jane Addams*.

Búcsúestély.

Szónokok: Magyarország, Izland, Olaszország, Hollandia, Norvégia, Lengyelország, Portugália, Oroszország, Szerbia, Délafrika, Svédország, Svájc, Amerikai Egyesült-Államok,

Június 31-én

A nemzetközi férfiliga gyűlése.

A balatoni kirándulás 21-én reggel 7-45-től esti 9-55-ig.

Az aldunai kirándulás 21-én esti 10 15-től 24-én reggel 7-15-ig.

A tatrai kirándulás (Mezőkövesd és a dobsinai jégbarlang megtekintésével) június 22-én reggel 6.45-től, június 25. estig.

Magyarország gyermekvédelmi intézményeinek megtekintésére többnapos tanulmányutat rendez a magyar állami gyermekvédelem országos főfelügyelője Ruffy Pál öméltsága.

Mezőhegyes megtekintésére is szervez a kongresszusi bizottság kirándulást.

A postatitviselő nők a kongresszus érdekében.

A Posta című szaklap a következő felhívást közölte:

Felhívás a kartársakhoz! Sok mindenféle látott már napvilágot e lap hasábjain, ami rendszerint a személyzet anyagi érdekeit volt hivatva előbbre vinni, azonban amire most hívjuk fel a kartársak' szíves figyelmét, inkább egy kultúrmozgalom, mely csak közvetve függ össze titviselői érdekekkel és leginkább kezelőnőink, mint nők érdekével.

Pár nap előtt 3 tagból álló küldöttség kereste fel szeretett vezérigazgatónk, arra kérve őt, hogy a június hóban Budapesten megtartandó VII. választójogi nő-kongresszus alkalmából, a világ minden tájáról ideseregülő kiváló nők és férfiak fogadásának költségeire a posta-, távirda- és távbeszélő-kezelőnők részére egy-egy 100 koronás vendéglátó gazda-díjat engedélyezzen. E kérelmet az indokolta, hogy Magyarországon ezidőszent körülbelül 8000 nő tesz a posta különböző ágazatainál szolgálatot, lehetetlen tehát, hogy ezen óriási szám mellett ne képviseltesse magát a világegyetem nőinek e nagyjelentőségű gyülekezetén a vendégeket fogadók közt, mert távolmaradásával szinte lemond arról, hogy kultúrtényezőnek tekintessék.

Vezérigazgatónk öméltsága a legnagyobb rokonszenvéről biztosította a küldöttséget, de fedezet hiányá-

ban legnagyobb sajnálatára nem engedélyezhette a kért összeget.

Tekintve azonban a kulturális jelentőségét e dolognak s tekintettel arra, hogy nemcsak kizárólag a kezelőnők adakozására lehet számítani, hanem igen sok férfikartárs is szíves lesz hozzájárulni, tehát oly csekély összeg esik egyre-egyre, hogy a 300 korona összegyűjtése nem igen jelent terhet az egyesre, vezérigazgató úr öméltsága megengedte, hogy lapunk útján országos gyűjtést indítsunk e célra.

Felhívjuk tehát a kartársak összességét, tekintet nélkül arra, vájjon feministák-e vagy sem, csupán azt tartva szem előtt, hogy Magyarország egy óriási kultúrmozgalom színtere lesz, melyen az egész világnak nemcsak magas képzettségű, nagy állásokat betöltő női, de különböző országok kormányainak kiküldöttei is részt vesznek; ahol egy ilyen nagy testületnek ily nagyszámúban képviselt női, mint a mi intézetünké, nem maradhatnak a világkongresszus vendégfogadói közt képviselő nélkül: szíveskedjenek bármily csekély összeggel a költségekhez hozzájárulni.

Kedves Kartársak! Egy világkongresszus méltó fogadása nemzeti becsület dolga. Segítsenek bennünket valamennyien fillérekkel, hogy ne kelljen szegénységünkért a nagyvilág előtt pirulnunk Magunk közt tudjuk, hogy mi, kezelőnők mily nyomorúságos fizetés mellett tengődünk, de a nagyvilág előtt ez nem képezheti szánalom tárgyát, hanem inkább szégyelnünk kellene, hogy ennyire sem vagyunk képesek. Ha tehát mindenki hozzájárul bár csak egy fillérrel is, akkor is magyar nőkhöz méltón képviselhetjük karunkat a vendégeket fogadók sorában. S a remény, hogy e világmozgalom is egy lépés jövendő sorsunk kedvezőbb alakulásához, ez is megérdemli a néhány fillért.

A gyűjtésre vonatkozólag kérjük, hogy az ország minden hivatalában vállalkozzanak kezelőnő társaink s hivatalonkint begyűjtve, vagy egyesek esetleg levélbélyegben, küldjék a Kaszinó címére úgy, hogy e hó elején már tudhassuk, mekkora összeg áll rendelkezésünkre s a képviselők megválasztása iránt is intézkedhessünk. Együttal arra is kérjük kartársainkat, hogy aki csak teheti, szabadságát arra az időre tartsa fenn s jöjjön fel a kongresszusra. Akik személyesen részt akarnak venni, 10 korona kongresszusi tagdíj ellenében úgy a gyűléseken, mint a kongresszus tagjainak tiszteletére rendezett ünnepségekben résztvegyenek. Aki a kongresszuson személyesen részt óhajt venni, jelentse be még május hó 10-12-éig a kongresszusi irodának, mert többek közt a székesfőváros is vendégül látja a kongresszus összes résztvevőit, egy a budai halászbástyán tartandó vendégségen, amely a Mátyás-templomból felhangzó toronyzene mellett fog lefolyni: de erre vonatkozólag május 15-éig be kell jelenteni a résztvevők számát. Megjegyzendő, hogy még két ehhez hasonló nagyobb szabású vendéglátásra van kilátás, ahol szintén előre kell a résztvevők számát bejelenteni s aki később jelentkezik, esetleg kimarad a meghívásokból. A kongresszusi tagság megváltása után a hajó- és vasúti kedvezményes utazásra szóló igazolványokat a kongresszusi iroda megküldi és mindenféle felvilágosí-

tással készséggel szolgál. Címe: a VII. választójogi nő-kongresszus irodája, Budapest, VII., István-út 67. szám.

Ismételten kérjük kedves kartársainkat, ne sajnálják filléreiket, hogy a magyar posta női magyarosan teljesíthessék vendéglátó tisztjüket.

Budapest, 1913. május 1.

Biskey Kamiin, Gerich Anna, Ivankievits Irén,

Ritter Adolfné, László Józsefné,

posta-távirda-táv. kezelőnők, a Kaszinó választmányának nőtagjai.

Az üzleti záróra Odysseája.

Hosszú hallgatás, ígéretes után itt fekszik végre előttünk az üzleti záróra szabályozásáról szóló törvényjavaslat. Már-már a parlament elé került a javaslat, de az érdekelt testületek, a tisztviselő-egyesületek előtt még mindig hétpécsetes titok őrizné, ha – egy kis indiszkréció ki nem pattantotta volna a titkot.

Az történt ugyanis, hogy az a bizonyos sokszor beigért ankét, amely elé a javaslatnak a parlamenti tárgyalás előtt kerülnie kellett volna – ezúttal elmaradt. Csupán az ipartanácsot járta meg a javaslat, azt a csöppet sem radikális testületet, melynek összeállítására nézve jellemző az a tény, hogy a tisztviselők és alkalmazottak millióit mindössze ketten képviselik benne.

Hogy az ankét miért maradt el? Állítólag két okból. Egyrészt azért, mert az új törvényt sürgősen akarják tető alá hozni, hogy áldásaiban (?) még ez idei nyáron részesülhessenek a kereskedelem alkalmazottai. Félő volt, hogy a testületek ankétje hosszabb időt vesz igénybe, tehát inkább mellőzték azt. Igaz ugyan, hogy az idején még a régi rendezetlenség mellett folyik le, hiszen a javaslat még most sincs az országgyűlés előtt, de hát fel kell jegyezni ezt az indokolást is.

Az ankét mellőzésének másik oka – hivatalos oldalról halljuk – az volt, hogy ezt a javaslatot nem érdemes „agyontárgyalni”, hiszen úgyis csak rövid életű törvény lesz belőle. A terv ugyanis az, hogy a jogviszonyok általános szabályozásáról szóló törvény, mely tervezetben szintén készen van már, fogja a záróra-kérdést véglegesen szabályozni és hatályon kívül helyezi a most tárgyalás alá kerülő záróratörvényt. Azért ragadták ki épen ezt a részletet a megoldandó kérdések tömkelegéből, mert a záróra rendezése érdekében oltotta a legnagyobb arányokat a társadalmi mozgalom.

Ezen a ponton kapcsolódik bele a tervezetbe első és legfőbb kifogásunk. A záróra-mozgalom ugyanis nem szorítkozott csupán a nyílt áruüzletek zárójának szabályozására, hanem az *irodák* számára is követelte az egyetemes zárórát. Ennek a követelménynek az új törvényjavaslat *nem felel meg*, mert csupán az üzletek és a velük kapcsolatos irodák zárási idejét kívánja rendezni.

Úgy halljuk, azzal indokolják ezt a hiányosságot, hogy az irodai munkaidő a jogviszonyokról szóló törvényben nyer majd rendezést, azért nincs róla szó a mostani javaslatban. Kétségtelen azonban, hogy ehhez az indokoláshoz nagyon sok szó fér, mert amilyen indokolt az a kívánság, hogy a bolti alkalmazottak hozzájussanak

végre egy esti pihenőórához, éppoly súlyos igazságtalanság az irodák rabszolgái előtt még tovább elzárni ezt az ígéret földjét.

De lássuk a tervezetet magát. Az első § így szól:

„Budapest székesfőváros, úgyszintén Újpest rendezett tanácsú város, Rákospalota, Erzsébetfalva, Kispest, Pestszentlőrinc, valamint a fő- és székvárossal szomszédos és a kereskedelemügyi miniszter által rendeleti úton megjelölt más községek területén a nyílt árusítási üzleteket (boltokat) az azokhoz tartozó irodai és raktárhelyiségekkel együtt este 8 órától reggel 6 óráig, az olyan üzleteket pedig, a melyekben túlnyomóan élelmi szerezket, vagy állami egyedárúsági cikkeket árusítanak, este Ve9 órától reggel 5 óráig zárva kell tartani, mely idő alatt az üzleti alkalmazottakat foglalkoztatni tilos.”

Azon a már előbb említett hiányon kívül, hogy csakis a boltokra vonatkozik a tervezet, ebben az egy szakaszban még két aggodalmas intézkedést látunk.

Az egyik az, hogy a törvényjavaslat *csak Budapestre- és környékére vonatkozik* és csak külön rendelettel terjeszthető ki vidéki városokra, a másik, hogy megállapítja az üzletnyitás és zárás idejét, *de nem rendelkezik munkaközi pihenőről, ebédidőről*. Ezt a kérdést pedig nem lehet a másik javaslatra való hivatkozással elútni, mert ez szervesen *ebbe a törvénybe tartozik bele*,

A 2. paragrafust modern szellem lengi át, mert arról intézkedik, hogy a munkaidő 1-1 órával, vasár és ünnepnapokat megelőző napokra 2-2 órával megrövidíthető. Ennek a lehetőségnek azonban erősen leszállítja az értékét az, hogy ezt a megrövidítést a miniszter, illetve a hatóság csak az érdekelt *kereskedők* többségének kérésére rendelheti el. Ez esetben sem köteles elrendelni, Hiba itt az, hogy a miniszter csak a kereskedők véleményét hallgatja meg, az alkalmazottakat azonban nem. Ez a hiba okvetlenül korrigálandó.

A 3. paragrafus sorolja fel azokat az eseteket, a melyekben üzletzárás után is lehet foglalkoztatni az alkalmazottakat. (Leltározás, vásár, költözökődés stb.) A külön munka díjazásáról azonban nincs szó a javaslatban sehol, az 5. paragrafusban sem, a mely arról intézkedik, hogy az érdekelt kereskedők kívánságára az üzleti záróra évenként 30 napra esti 9 órában állapítható meg. Ez lényeges kedvezés a kereskedőknek; ellensúlyozásul a túlmunka külön díjazását kérjük!

Csak nagyjából ragadtuk ki a javaslatból ezt a pár kirívóan sérelmes intézkedést, de nem lenne teljes még ez a bokréta sem, ha fel nem említenők, hogy a büntető szankció sem elégít ki bennünket, mert csak pénzbírsággal sújtja azt a kereskedőt, aki a törvényt megszegi. Pedig aki még ezt az igazán nem túlságosan liberális törvényt sem respektálja, azt csak a kizsákmányolás szándéka vezetheti, ezért pedig, főleg visszaesésnél, bizvást megérdemelne egy kis szabadságvesztést.

Mindezek után azt is meg kell még állapítanunk, hogy a javaslatot főleg azért tartjuk meg nem felelőnek, mert 25 évvel megkésett. Ma már nem nyolcórás, hanem hétórás üzletzárást és hatórás irodázárást kellene elrendelni. Az alkalmazottak testületei most már ne a nyolcórás, hanem a 7 órás üzletzárás mellett foglaljanak állást.

Ezek a sorok ki voltak már szedve, csak napok

választottak el bennünket a törvényjavaslat benyújtásától, amikor bombaszerűen ható újdonság híre érkezett. Módosítás történt a javaslaton. Módosítás, de olyan, amelynek nincs okunk örülni, mert mindenképen elriasztó perspektívát nyújt.

Ötvenezer kereskedő, ötvenezer olyan kereskedő, aki szombaton vallásos meggyőződésből zárva tartja a boltját, azt kívánta, hogy a szombati nyolcórái záróra eltöröltessék. Az ő érdekükben, hogy szombaton, ha napszálltáig buzgón imádták az Urat, napszállat után még megnyithassák a boltjaikat és árulhassanak fagygyertyát, köleskását, ostomyelet s pálinkát, főleg pálinkát, „az állam fejlődésének talpkövét”. Ez az érv győzött. A miniszter, aki az ipartanácsban a főnökökkel szemben a 8 órai üzletzárás hívének vallotta magát, deferált az ötvenezer boltos véleményének és esti 10 órára toltta ki a nyolcórái üzletzárást a szombati napokra. És ez a „kedvezmény” nem csupán azokra vonatkozik, akik szombaton egyáltalán csak este nyitnak ki, hanem minden kereskedőre, bármit áruljon is. Tehát nem csupán annak a bizonyos ötvenezer vidéki kereskedőnek legfeljebb százezer alkalmazottjára, hanem az összes fővárosi kereskedők összes alkalmazottaira is, mert mindenki élhet ezzel a kétórás zárórameghosszabbítással, aki két órával később nyit a törvényes legkorábbi időnél. Ez az úgynevezett ellenérték azonban semmiképpen sem tekinthető annak, mert a sporadikus későbbi üzletnyitás teljesen ellenőrizhetetlen. A fővárosban azonkívül még az is elérhetetleníti ezt az intézkedést, hogy – különösen a nagyobb üzleteket – amúgy sem nyitják hajnali 5 meg 6 órakor, hanem jóval később. Az ellenérték tehát csak látszólagos, a kétórás munkatöbbletet szombatonként tényleg lenyúzzák, az amúgy is 14, meg 15 órát dolgozó alkalmazotról, úgy hogy a nyolcórái záróra még papiroson is csak az esztendő $\frac{2}{3}$ részében lesz meg.

A tényleges munkaidőtöbbletnél még súlyosabb a módosítás elvi szempontból. Érvényesülését jelenti a törvényalkotásban nem csupán a tőke hatalmának, hanem a klerikalizmusnak is, amelynek – jelentkezék bár burkoltan vagy nyíltan, őszinte harácsoló szándékkal, vagy kegyes jelszavak köpönyegébe bújtatva – mindig és okvetlenül valami rossz jár a nyomában. Ebben az esetben kétszeresen rossz, mert féltő, hogy atyánkfiai vérszemét kapnak, a felekezeti versengés is belenyúl a szociális törvényalkotások kohójába és a tőke szervezetén kívül még a vallási jelszavakkal is meg kell a jövőben küzdenünk.

Talán intuitíve ezt éreztük, amikor testületeink, – félretéve minden régi haragot és egyenetlenséget – összefogtak, hogy a tömeg erejével verjük vissza a sötétben bujkáló támadását.

Gergely Janka.

GLOSSZÁK.

Akik nem vesznek részt. Se szeri se száma azoknak a hazai és külföldi egyleteknek, amelyek delegáltjaik útján részt vesznek a választójogi világszövetség kongresszusán. A művelődés, a kultúra, a szociális haladás

minden tényezőjét itt üdvözölhetjük majd. Azaz nem minden tényezőjét. Olyan is lesz, amelyik a távollétével tüntet majd. Nem képviselteti magát a leánykereskedelem elleni egyesület, mert elnökének, gróf Tisza Istvánnak nézete szerint, a nők választójogának semmi szerepe a leánykereskedelem elleni küzdelemben. A gróf úr figyelmébe ajánljuk a kongresszus június 19-iki tárgyalásait, amelyen neki, mint a leánykereskedelem elleni egyesület elnökének illenék részt venni s amelyen talán mégis rájön majd arra, hogy a fehér rabszolgaság megszüntetése és a nők választójoga közt szerves összefüggés van s hogy nem akarja komolyan az egyiket, aki a másiktól fázik.

Találós kérdés. Hogyan fognak verebet? Az ember sót szór a veréb farkára és megfogja. És hogyan szereznek nőket a szociáldemokrata párt számára: Megtanítják őket arra, hogyan kell küzdeniök a *férfiak* választójogáért és ha a nők azt tudják, akkor ők szociáldemokraták. (Aki nem hiszi, hogy ez az igazi, komoly recipe, az olvassa el a Népszava május 20-iki számában a fővárosi kerületi párt-szervezetek ötödik évi értekezletéről szóló jelentést, amelyben többek közt ezt találja: Tulajdonképpen mi a politikai szervezés célja? A munkásnő nevelése olyan irányban, hogy a politikai napikérdésekről gondolkodni megtanuljon, még pedig szociáldemokrata szellemben. Megtanulja, mert fontos számára a politikával való foglalkozás, tisztában legyen azzal, mi a drágaság okozója és megtanuljon ellene küzdeni; megnyerni az osztályharc számára, a szociáldemokrata programmal megismertetni; a pártsajtó olvasására nevelni; *megnyerni a nőket arra, hogy a férfiak választójogi harcának tevékeny és áldozatkész támogatói legyenek.**

Persze, magyar szociáldemokrata szempontból nem tartozik a „politikai szervezés céljához”, hogy a *nők a maguk* választójogáért is „tevékenyen és áldozatkészen” küzdjenek.

Az angol alkotmányos választójogi politika újabb fejlődéséről.*)

Írta: E. A. Leaf, London.

A nők választójogi mozgalma Anglia legelevenebb politikai tényezője. A National Union of Women's Suffrage Societies (a választójogi nőegyesületek országos szövetsége) legújabb határozata következtében azonban akkora hatalomra tett szert, hogy a mindenkori kormányoknak

*) A választójogi világszövetségben Nagy-Britanniát a választójogi nőegyesületek országos szövetsége képviseli. E hatalmas szervezetről azonban ötven éves múltja ellenére kevesebbet tud a magyar közönség, mint a Suffragettekről, akiknek legkisebb dolgát is fontosabbnak tartja sajtónk e szövetség legnagyobb tetteinél. A kongresszusra való tekintettel fontos e nagymúltú, nagyjelenű és legnagyobb jövőjű szövetség munkájának ismertetése.

Szerk.

komolyan kell számolniuk vele. Az ötvenéves múlttal bíró N. U. W. S. S. a brit nőmozgalom szíve, mely alkotmányos alapon áll és non-militáns, még nem szerepelt olyan szenzációs hírekben, amilyenekkel Mrs. Pankhurst 7 éves militáns egyesülete: a Women's Social and Political Union az egész világ sajtóját elárasztja, amiért a militáns csoport ép úgy üldözi őket, mint a nyilvános élet bármely más faktorát.

A csendes készülődés és a nevelő propaganda ötven esztendeje nem telt el hiába. Demokratikusan szervezett szövetségünk a múlt héten tartotta megalakulása óta a legfontosabb évi tanácskozását, melyen fiókegyesületeinek 42 000 tagot képviselő 800 delegátusa vett részt. Ezen a tanácskozáson elhatározták, hogy az eddigi teljesen pártönkívüli politikájuktól eltérőleg egy oly taktikát fognak követni, mely a hatalmon lévő kormányt annak belátására fogja kényszeríteni, hogy bármely brit kormánynak jobb az alkotmányos szervezett suffragetekkel jó viszonyban lenni, mint velük ellenségeskedni. A szövetség, melynek tagjai különböző pártokhoz tartoznak, eddig még nem csinált önálló pártpolitikát; a nők választójogának megszervezésére alakult és tisztán csak azért küzdött. De ezentúl mégis? támogatni fog egyes politikai pártokat, míg mások akadályokat gördít útjába, aszerint, ahogy az illető párt a nők választójoga mellett, vagy ellene foglal állást.

Jelenleg csak a Labour Party (Munkás-párt) programjában van benne a nők választójogának megvalósítása. A konzervatív és a liberális pártban a vélemények megoszlanak ebben a kérdésben, de az utóbbi, melynek úgyszólván jelszava: „No taxation without representation!” és a régi demokrata elv: „The government of the people for the people, by the people.” Asquith kormánynak akciója következtében lemondott elvei beváltásáról és oly rútván bánásmódban részesítette a suffragetteket, hogy a közvélemény és a semleges sajtó is nyílt rokonszenvvel fordult az utóbbiak felé.

Ezért a N. U. W. S. S. törekedni fog az antisuffragist elemeket kibuktatni a kormányból az által, hogy a választásoknál politikai pressziót gyakorol elsősorban a Munkáspárt jelöltjeinek megválasztása, másodsorban azoknak a becsületes konzervatívoknak érdekében, kikben a Szövetség vezetősége megbízik. Így iparkodik majd a képviselőházba, de főleg a kabinetből kibuktatni az elvtelen és megbízhatatlan liberálisokat. A liberális pártban csak a nők választójogának kipróbált, hű barátait kímélik majd.

A N. U. W. S. S. új taktikája hasonlít egy jól szervezett franc tireurs-csapat működéséhez, mely folyton nyugtalanít és gyengít egy hadat, míg az ellenség csak patait állandó guerilla segítséggel és felvilágosítással látja el. Ők nem bocsátkozhatnak nyílt harcba a derék-csapattal, de ezt nem is akarják, hanem az üldözött hadat csak gyengítik azáltal, hogy éjjel-nappal fárasztják, vezéreit zavarba hozzák, úgy, hogy azok hadseregük érdekében jónak látják bármily áron is békét kötni üldözőikkel, hogy erejüket és figyelmüket teljesen az ellenség legyőzésére fordíthassák. Másszóval a követendő eljárásból remélhető, hogy a Liberal Party tekintélye leszűnyed, a választásoknál pedig veszélyben lesznek a mandátumai, mire kénytelen lesz a nők választójogának ellenzőit, beleértve a mostani miniszterelnököt is, a pártból eltávolítani és helyébe oly kormány létrehozására törekedni, mely javaslatba hozná a nők választójogát a suffragisták kibékítésére, hogy ezután a Liberal Party útja szabad legyen és hogy szét nem forgácsolt erővel és növekvő tekintéllyel vihesse keresztül terveit, még mielőtt az inga visszaleng és a konzervatív-párt kerül a hatalom polcára.

A Szövetség politikájának egyik legkiemelkedőbb pártja – eltekintve a dolog taktikai előnyeitől – az az egyetértés, amely közte és a Labour-párt között jött létre. Jelenleg ez csak egy háborús szövetség az ellenségnek a nők választójoga kérdésében való legyőzésére, de a szövetségeseik gyakran válnak háborúban őszinte

barátokká. A nők jelenlegi politikai és szociális helyzetében van valami, amivel a munkás-párt politikai és szociális helyzete igen rokonszenvezik. Röviden: a nőknek a közügyekbe való bevonása egy őszintébb demokráciát eredményezne és ennek következtében harmonikusabb nemzetközi viszonyt is. Hazájuk újságolvasói kísérjék figyelemmel e szabadságra és felelősségre vágyó mozgalom angolországi híreit, mely helyesen megítélve komponens része annak a nagy nemzetközi humánus mozgalomnak, mely az összes népek lelkiismeretéből fakad. A fontosabb határozati javaslatok, melyeket Szövetségünk tanácsa elfogadott, a következők:

1. „A N. U. W. S. S. tanácsa ismétli az 1908-9–11. és 12-ben tett tiltakozását a militáns módszer ellen. A Szövetség megmarad azon meggyőződése mellett, hogy az erőszak alkalmazása a politikában nem helyes és csak ártalmára lehet a nők választójogi küzdelmének.”

2. „A N. U. W. S. S. üdvözlöi a Labour-pártot abból az alkalomból, hogy 1913 január havában Londonban tartott ülésén kimondta, hogy az országgyűlésen mindazokat a választójogi javaslatokat ellenezni fogja, melyek nem tartalmazzák a nők választójogát.”

3. „A N. U. W. S. S. nem fogadhatja el egy képviselő egyéni törvényjavaslatát a miniszterelnöknek azon kötelező ígérete helyettesítéseken, hogy a választójogi javaslatához pótlásként haladéktalanul hozzácsatolja a nők választójogának indítványát is.”

4. „Mivel a N. U. W. S. S. nem remélheti, hogy egy képviselő indítványa még ezen ülészak tartama alatt törvényerőre emelkedhesse, elhatározza, – bár semmi ellenvetése nincs az ilyen magánjavaslatok ellen, hogy teljes erejéből igyekezni fog a kormányt arra bírni, hogy tegyen javaslatot a nők választójoga érdekében, vagy egy oly kabinet létrehozására fog törekedni, mely osztatlanul a nők választójoga mellett foglal állást.”

5. „A Szövetség elhatározza, hogy a pótválasztásoknál a kormány uralmának idejét megrövidíteni törekszik; addig is a mozgalom főleg a nők választójogát ellenző miniszterek ellen irányul.”

6. „Az országgyűlés minden pártját, mely párt-programjába beveszi a nők választójogát, lehetőleg támogatni fogjuk.”

SZEMLE.

Első vendégeink. Az emberi haladáson dolgozók hatalmas táborának két vezéralakja, Mrs Carrie Chapman Catt és Annie Furuhejm, május 17-én Budapestre érkezett, hogy a választójogi kongresszus előkészítésének befejezésében részt vegyenek.

A nemzetközi nőmozgalom e két kiválósága iránti tisztelet és szeretet a fogadtatásnál impozáns módon nyilvánult meg. Atutazóban Érsekújvárott a Felvidéki Feministák Egyesülete Engel Berta és Kurzweil Gáspárné asszonyok vezetése mellett fogadta a vendégeket. A szívélyes üdvözlés után virággal árasztották el az illusztris vendégeket, akiket Budapesten a Feministák Egyesülete és a férfitaga Glücklich Vilma, gróf Telesi Sándorné és Zipernewszky Károly tanár vezetése mellett vártak.

Neumayer Fülöp keresk. tanácsos úr szíveségből átengedett szőnyegei díszítették a perront, ahol sok száz főnyi közönség apró zászlókat lengetve fogadta Mrs. Chapman Cattet és Miss Furuhejmet, Sok ezernyi közön-

ség sorfala között vonult a vendégeket kísérő zászlódiszes hosszú kocsisor a Hungária-szállóhoz, ahol virágok árja borította el a két vendég apartmentjeit. E meleg, szíves és őszinte lelkesedésről tanúskodó fogadtatás ízelítője volt annak a szerelemnek és hangulatnak, amely kongresszusainkat jellemzi.

Nők a katedrán és a törvényszéken.

A kopenhágai egyetem történelmi tanszékére most nevezték ki dr. Ellen Yörgensen kisaszszonyt, aki a hét pályázó közül a legfiatalabb volt. Ugyancsak a kopenhágai felsőtörvényszékhez védő minőségben neveztek ki egy nőt: Elisa Uttingot.

Egy svéd író nő végrendelete. A nemrég elhunyt svéd író nő Lotte v. Krämer egy millió koronát meghaladó vagyonát olyan alapítványra hagyta, melynek kamatai svéd írók és költők jutalmazására fognak szolgálni. Pályadíjat tűzött ki szépirodalmi műre; továbbá olyan folyóíratra, amely főleg a nőmozgalom és a béke ügyét propagálja. A bíráló bizottságban Selma Lagerlöf és Ellen Key is benne vannak. Lotte v. Krämer a Választójogi Világszövetség stockholmi kongresszusa alkalmából nagyrértékű arannyal hímzett selyemzászlót készített Agnes Brantinggal és e zászlót a Szövetségnek ajándékozta, úgy hogy az a budapesti kongresszusnak is egyik díszje lesz. A kongresszus alatt ugyancsak ő fedezte a stockholmi sétakocsizásra szolgált 100 landauer-kocsi költségét is.

A francia kenyérkereső nők statisztikája. Egy hivatalos összeállítás szerint az összes kenyérkereső nők száma Franciaországban 4,150 000, akik közül 919 ezer a mezőgazdasággal foglalkozik, 48 ezer iparral és közlekedéstudgyi munkával, 1,337.000 gyári munkásnő, 540.000 otthonmunkásnő, 296.000 a kereskedelmi és szabad pályákon működik, 208.000 ipari alkalmazott és 772.000 cseléd.

Özvegyi nyugdíj a női szavazati jog eredtnényeképe. Az amerikai E. A. Idaho államában – ahol a nők is szavaznak – egy olyan új törvényt léptettek életbe; mely szerint azok a nyomorban lévő anyák, kiknek férje meghalt, vagy államfogságban van, havi 10 dollár segélyt kapnak a legidősebb 15 éven aluli gyermek után és 5-5 dollárt a többi fiatalabb gyermek után. A nyugdíjat az illető község fizeti, hol az anya lakik. Két másik törvény, melyet szintén nők hoztak javaslatba, a 9 órai munkaidőről és az egészségi felügyeletéről szól.

Női földrajztudósok. Az angol geográfusok társasága a „Royal Geographical Society” legutóbb a következő nőt választotta tagul: Mrs. Arnes Lyde, the Duchess of Aosta, (aki a felső Nílus vidékét utazta be), Miss Clara Buxton, Miss Georgette E. Christian, Mrs.

Mary Juman, Miss Anette Meakin (Marocco és a Kelet ismert leírója), Miss Bessie Pullen-Bury (a Lyceum Club földrajzi osztályának elnöke), Mrs. Elsie Rainer, Mrs. Genevieve Riixton, the Countess of Sefton, Miss Mary C. F. Stuart, Mrs. Agnes Weinberg, és Mrs. Fanny Bullock Workman (a kiváló Himalaya utazó). – Ugyancsak az angol Földrajzi Társaság egy téli felolvasó ülésén Miss Ellen Churchill Semper chikagói egyetemi tanár tartott előadást a nemzetgazdasági földrajz kérdéséről. Az előadó művei és kutatásai révén a földrajz ezen ágának egyik leghivatottabb munkása.

A női szavazati jog térfoglalása az Egyesült-Államokban. Mint ismeretes, az Uniónak már 10 államában van a nőknek szavazati joga s a közel jövőben a női szavazati jognak más államokban való behozatalára van kilátás, így Montana, South-Dakota és Nevada államokban a törvényhozó testületek nagy többséggel megszavazták az alkotmánymódosítást úgy hogy a női szavazati jog ügye őszszel népszavazás alá kerül. New-York állam alsó- és felsőházán is keresztül ment már a javaslat, ott azonban az alkotmány szerint két egymást követő ülésszakknak kell elfogadnia s így a népszavazásra csak 1915-ben kerülhet a sor.

Feminizmus az állami tisztviselők országos egyesületében. E tekintélyes egyesület közgyűléséről szóló tudósításban a P. H. többek között ezeket írja:

„László Józsefné a posta női alkalmazottainak anyagi helyzetéről szólott. Szükségesnek tartja, hogy az alkalmazottak közt ne legyenek különbséget abból a szempontból, hogy nők-e vagy férfiak, hanem csak a kvalifikáció és a rátermettség, a munka legyen irányadó. Az egyenlő elbánás érdekében valónak tartja a nők választójogának megalkotását is, mert szerinte a választójog az egyetlen eszköze annak, hogy az illetők jogai érvényesülhessenek.”

„Az igazgató választmány jelentése kapcsán magas színvonalú vita indult meg, amelyből két momentum emelkedik ki. Az egyik az, hogy – eltérőleg az eddigi közgyűlésektől – az állami tisztviselők nevében is történt felszólalás, amelynek eredménye előreláthatólag az lesz, hogy az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete állást fog foglalni aziránt, hogy a férfi- és női tisztviselők teljesen egyenlő elbánásban részesüljenek. A közgyűlés hangulatából különben azt is megtudtuk, hogy a magyar állami tisztviselői kar épen nem ellenesége a nők választójogának, amely a szónoknő szerint egyetlen feltétele annak, hogy a nők jogos kívánságai figyelembe vétessenek.”

A Nők Választójogi Világszövetségének VII. Kongresszusa.

Budapest, 1913. június.

IRODA:
VII., ISTVÁN-ÚT 67.

A szerkesztésért felelős: POGÁNY PAULA.

Telefon: 117—58.
Sürgőnycím: SUFFRAGIUM

A kongresszus költségeihez újabban hozzájárultak:	
Magyar kir. belügyminiszterium	10.000.— K
<i>Árpádszabadkőműves páholy nővérmunkája</i>	60.— "
<i>Bacon Teréz Segesvár</i>	10.— "
Békássy Elemérné gyűjtőívén:	
Hoffman Edéné	10.— "
Békéscsabai Nőegylet gyűjtőívén:	
Békéscsabai Nőegylet 50.—, Rosenthal	
1.-né 10.—, Rún Simonné 4.—, Réthy	
Béláné 5.—, Jávor Gyuláné 5.—, dr.	
Fáy Samuné 5.—, dr. Holländer Lipótné	
5.—, Reisz Hermanné 3.—, dr. Révész	
Fülöpné 3.—, özv. Kiss Lászlóné 3.—,	
özv. Urszinyi Jánosné 2.—, Korossy	
Anna 2.—, Szalay Gyuláné 3.—, özv.	
Beliczay Rezsóné 20.— K	120.— "
Belgrader Margit gyűjtése: S. B. és V. T.	
3.—, H. S. 1.—, B. Móri. —, Str. B. 1.—,	
B. M. 5.—, G. M. 2.—, Sz. J. 1.— K	14.— "
Bezeredy Viktorné	100.— "
Carvin Piroška, Fiume	5.— "
Dirnfeld Janka gyűjtőívén: Büchler Béla	
100.—, Horti Elemér 100.— K	200.— "
Ébredés szabadkőm. páholy, Szombathely.	
Egy fővárosi pénztézet	200.— "
Fleischmann Jessie gyűjtőívén: Fleisch-	
mann Jessie 10.—, Breuner Irén 2.— K	12.— "
Freundné L. Natalie gyűjtőívén: dr. Pollák	
10.—, Hilla László 10.— K	20.— "
Grosz Valeria, Keszthely	51.— "
Gyémánt Jenőné (Nagyvárad), gyűjtőívén:	
Schvartz Miksáné 5.—, Imre Lipótné	
10.—, dr. Erényi Jenőné 10.—, ifj.	
Moskovits Mórné 10.—, Bognár Sán-	
dor 20.— K	55.— "
Harsányi Jenőné	3 20 "
Heim Emilia gyűjtése	17.50 "
Hercog Sarolta gyűjtőívén: Hercog Sarolta	
16.—, Nádas Sándorné 5.— K	21.— "
br. Herczel Heddy	20.— "
Hirdetésekért	775.— "
Dr. Hüvös Henrikné	5.— "
Jakab Dezsőné gyűjtőívén: Jakab Dezsőné	
50.—, Goda Gézané 10.— K	60.— "
Jövendő szabadkőműves páholy Zombor	20.— "
Karczag Mariska gyűjtése	31.— "
Karácsonyi bolt	25.— "
Kármánné H. Márta „Moral laique“ tan-	
folyama látogatóinak hálás szülei el-	
ismerésük jeléül	85.— "
Katholikus Nőtisztviselők Egyesülete	100.— "
Kemény Irma gyűjtése	5.60 "
Levelezőlapokért	17.— "
Lippai izr. nőegylet gyűjtőívén:	
Lippai izr. nőegylet 10.—, Grósz	
Józsefné 10.—, Grósz Izsóné 5.—, dr.	
Mairovitz Adolfné 5.— K	85.— "
Magyar Leszámitoló Bank	100.— "
Magy. leszámitoló- és pénzváltóbank	100.— "
Magyar Szimbolikus Nagypáholy	200.— "
Magyar Villamos r.-t.	10.— "
Magyné Marczali Erzi	10.— "
Nagyvárad feministák egyesülete	100.— "
Nőtisztviselők Orsz. Egyes. gyűjtőívén:	
Aczél Ilona	5.— "
Omnia mozgó előadás jövedelme (a költ-	
ségek levonása után)	1070.86 "

Orsz. Tisztviselő Szövetség felszámolás alatt	57.90 "
Perczelné Kozma Flóra	100.— "
Perselygyűjtések: Arany Zsigmondné 3.72,	
Fekete Gizella 4.—, Freundné L. Natalie	
—86, Gergely Janka 8 68, Halász József-	
né 3.72, Himmler Gyuláné 10.—, Seen-	
ger Ida 5 86, Szabados Aranka 1.70, Kárász	
Józsefné 3.59, Reichenhallerné Pethő Irén	
10.—, Weinberger Miklósné 3.58 K	55.71 "
Roessel Kornélia	20.— "
Rechtné Bauer Zsófia gyűjtése	7.— "
Schlanger Melanie gyűjtőívén:	
Terézvárosi Takarékpénztár r.-t.	25.— "
Schwimmer Franciska gyűjtőívén: N. N.	
Schmidt Izabella gyűjtése:	
Fried Jenő 5.—, N. N. 1.—, dr. Balassa	
Béla 1.—, G. K. 3.— K	10.— "
Steinberger Gizella gyűjtőívén:	
Klein Mihály 10.—, dr. Gerő Ödön	
2.—, R. S. 2.—, Kamat 3.94 K	17 94 "
Steiner Józsefné gyűjtése egy tea alkalmával	
Székács Tivadarné	8.— "
Székely Magda gyűjtőívén:	
Elek Imréné 10.—, dr. Rózsa Ferencné	
10.—, özv. Székely Mihályné 10.— K	
Szombathelyi nőtisztviselők egyesülete	100.— "
Tandjért	59.— "
Tyrman Károlyné gyűjtőívén:	
Müller Emma 10.—, Szabó Carin 10.—,	
Pál Henrikné 10.— K	30.— "
Ungár Dezsőné gyűjtőívén: Schmidl Irén	
Vízcepp-társaság	20.— "
Zorkóczy Samuné gyűjtése:	
Zorkóczy Klára 2.—, Zorkóczy Hanna	
2.—, Conlegner Károlyné 5.—, dr.	
Hállay Károlyné 10.— K	19.— "
Háziasszonyok és gazdák újabb bizott-	
sági díjai	800.— "
Mult havi kimutatásunk	66.169.24 "
Összesen	80.746.45 K

Jelentkezzék mielőbb a kongresszus tagjául!
Részvételi díj 10 korona.

A még be nem szolgáltatott gyűjtőíveket minél gazdagabb jegyzésekkel kérjük sürgősen beküldeni. Ugyanez szól a perselyekre is!

A háziasszonyok és gazdák bizottsága tagjainak névsora: Baracs Károlyné, Baumgarten Nándorné, Biehn Jánosné, Bischitz János, Békássy Elemérné, Elek Hentikné, Enyedi Simonné, br. Guttmann Vilmosné, gr. Haller Györgyné, dr. Istvánffi Gyuláné, Kanitz Jaques, Kovács Frigyesné, br. Madarassy Beck Lilly, dr. Marberget Sándorné, megyeri Megyeri Izidorné, kaposi Molnár Victoriné, gárdonyi Neumann Frigyesné, Neumann Károlyné, Peregrini János, kir. tanácsos, Pick Jakabné, Strickerné dr. Polányi Laura, Popper Hugóné, Rosenberg Emiinné, Sebesia Kolosné, Seenger Ida, Spitzer Edéné, Stark Lipótné, Stark Lipót, igazgató, Szirmay József, nagysárosi Szirmay Oszkárné, nagysárosi Szirmay Oszkár, igazgató, gróf Teleki Sándorné, gróf Teleki Sándor, Tyrman Károlyné, Ungar Dezsőné, Visontai Sománé, Weiss Bertholdné, Wittmann Erzsiké, dr. Wittmann Ernő, Zichy grófné.

E bizottságba jelentkezéseket elfogad gróf Teleki Sándorné elnök, jelentkezni lehet továbbá a kongresszusi irodában (VII., István-út 67.) A háziasszonyok és gazdák bizottsági tagdíja 100 korona.

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
TELEFON: 142-40.
Postatakarékpénz-
tári chequeszámia: 24625. sz.

**A FEMINISTÁK EGYESÜLETÉNEK,
VALAMINT FELVIDÉKI ÉS NAGYVÁRADI
FIÓKEGYESÜLETEINEK
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.**

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órákt: kedden
és pénteken 6-8-ig.
Magántanítónők elhe-
lyezése ugyanekkor.

A szerkesztésért felelős: Glücklich Vilma. – Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 10 korona.

A politikai propaganda költségeire újabban befolyt:

Több tagtársunk (közgyűlési csokor megváltása).....	86 – K
Lamberger Józsefné.....	30. – „
Reinitz Ernő.....	200. – „
Szegvári Sándorné.....	150. – „
Eddigi gyűjtésünk.....	15.488.96
Összesen	15.954.93 K

Májusi munkaterv.

24-én, szombaton d u. 5 órakor egyesületünkben: *Gyermekvédelmi értekezlet*, melynek napirendje: Jelentések, amelyek rövid kivonatát előre beküldeni kéri Szirmay Oszkárné elnök. 2. *Ruffy Pál* min. tan. úr előterjesztése a nyári telep-ellenőrzésre vonatkozólag. 3. A vidéki áll. menhelyekre a kongresszussal kapcsolatosan teendő kirándulás terve.

II. *A kongresszus érdekében* szükséges tevékenység: adományok gyűjtése, tagok szerzése, a 16-iki sétatölcszásra kölcsön kapható kocsik felajánlása, az iroda munkájában segédkező stb. stb. Összejöveteleinkről külön meghívókat küldünk.

Dr. Márkus Dezső-pályadíj. Egyesületünk választmánya decemberi ülésén elhatározta, hogy mélyen gyászolt helyettes ügyvezetőnk emlékére 200 K pályadíjat tűz ki *oly egyetemi hallgató számára, aki a folyó iskolaévben a nőmozgalom érdekét gyakorlati vagy irodalmi munkássággal du Márkus Dezső szellemében szolgálta.* Jelentkezéseket június 23-ig elfogad egyesületünk irodája.

Ügyvezető kérése. Midőn hálás köszönetet mondok azoknak a tagtársaknak, akik közgyűlésünk alkalmából együttérzésük külső jele gyanánt – respektálva a személyi kultus minden nemével ellenkező izlésemet – a politikai propaganda javára gyűjtötték a fent kimutatott összeget: egyúttal arra kérem őket, hogy *jövőben hasonló alkalomból a gyűjtést is szíveskedjenek megelőzni.* Ne keltsük azt a látszatot, mintha bármelyikünk saját személyével kapcsolatban igényelné az ügyet szolgáló áldozatokat; mint egész éven át, közgyűlésünk napján is legyünk tudatában a munka közösségének és a felelősség megosztásának.

Áprilisi krónika.

Közgyűlésünk a tagtársak nagyszámú, élénk részvétele mellett folyt le; hangulatának jellegét a közeledő kongresszus adta meg, amelynek részletes tervét és a reánk váró sok, de élvezetes munkát *Bédy-Schwimmer Rózsa* ismertette élénk érdeklődést keltő előadásában. Különösen fontos és érdekes volt ezúttal a pénztáros jelentése, amely tagtársainknak a rendkívüli viszonyokhoz mért nagy áldozatkészségéről számolt be. Alapszabálymódosítási indítványt nyújtott be *Mellemé Miskolczy Eugénia* tagtársunk; a választmány magáévá tette az indítványt, amely szerint a választmányi tagok száma 30-ról 35-re emelendő, hogy a múlt közgyűlés óta különösen intenzív munkát kifejtő néhány tagtársunk is részt-

vehessen az egyesület vezetésében. A közgyűlés egyhangúlag elfogadta az indítványt és közfelkiáltással választotta meg a választmány jelölése alapján a következőket:

Ügyvezető Glücklich Vilma; választmányi tagok: dr. Bálint Aranka, Behr Hilda, Békássyné Z. Gizella, Dirnfeld Janka, dr. Engel Zsigmond, Galió Paula, Gergely Janka, dr. Gold Simon, gróf Haller Györgyné, Kármánné H. Márta, Kozmáné G. Klára, Kuruczsné E. Hedvig, Lamberger Józsefné, László Józsefné, Lax Sándorné, Mellemé M. Eugénia, Molnár Viktorné, Pejacevich Katinka grófnő, Perczelné K. Flóra, Pickné R. Irén, Pogány Paula, dr. Rácz Miksa, Reinitz Ertő, Schwimmer Franciska, Schwimmer Rózsa, Spády Adél, dr. Steinberger Sarolta, dr. Száva Sándor, Szegvári Sándorné, Szirmayné R. Irma, gróf Teleki Sándorné, Ungár Dezsóné, Wagnerné L. Melanie, Wilhelm Szidónia, Zorkóczy Samuné; számvizsgáló bizottság: Blumgrund Janka, Seenger Ida, Taubner Margit. – Befejezésül ügyvezetőnk a folyó évi munkaterv legközelebbi pontjával minden erőnknek a kongresszus előkészítésére és sikerének biztosítására koncentrációját tűzte ki. Már a kongresszus folyamán lesz alkalmunk arra, hogy a Budapestre sereglő, a kongresszus tárgyalásainak hatása alatt fogékony vidéki közönség köréből eszméink és ügyünk irodalmának terjesztésével az igazságosan gondolkozó férfiaknak és önérzetes asszonyoknak nagyszámú csapatját vonjuk munkánk körébe. A nyár folyamán pedig gondoskodnunk kell arról, hogy az a nagy lelkesedés, amelyet a kongresszuson elhangzó előadások mindenki bennünkben kelteni fognak, ne szalmaláng legyen: vidéken, nyaraló- és fürdőhelyeken tagok szervezésével, élénk propagandával kell annak maradvóságát biztosítanunk, Közgyűlésünk közönsége lelkes hangulatban, vidám munkakedvtől eltelve oszlott szét.

Pályaválasztási értekezletünk a szokott kedves, ifjú közönség: Budapesti községi iskoláinak növendékei előtt folyt le ezúttal is; a székesfőváros tanügyi osztálya részéről megjelent az értekezleten *dr. Demjén Géza* tanácsjegyző úr, aki meghívóinknak hivatalos szétküldésével évről-évre lekötötte bennünket a pályaválasztási értekezlet alkalmából. Mint minden évben, ezúttal is minél gyakorlatibb jellegű pályák ismertetésére törekedtünk. A kézimunka segítségével megközelíthető kenyérgyártó foglalkozásokat *Dörfler Janka* áll nőipariszkoi tanítónő, az iparművészeti pályákat *Czakó Elemér*, az iparművészeti iskola igazgatója, a fényképész-pályákat *Nagy Gizi* asszony ismertette; a nőtisztviselők kiképzésében szem előtt tartandó főszeponokról *Willhelm Szidónia*, a Nőtisztviselők Orsz. Egyesületének titkára, a postai kezelőnők pályáján felmerülő nehézségekről *László Józsefné*, a tudományos, első sorban természettudományi képzésen alapuló pályákról *D. Götz Irén dr.* beszélt. Ügyvezetőnk bevezető és befejező szavaiban a keresetkészség nélkülözhetetlen voltát, az alapos előképzettség fontosságát, a fiatal leány képességeinek és munkabírájának feltétlenül szükséges figyelembevételét hangsúlyozta.

Gyakorlati Tanácsadónk szívesen szolgál útbaigazítással minden pályaválasztási kérdésben.

Külön meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

**A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
ÉS ARADI, NAGYVÁRADI, SZOMBATHELYI,
TEMESVÁRI FIÓKEGYESÜLETEINEK
HIVATALOS ÉRTESETÉSEI.**

Postatak. 17764.
TELEFON 60-75.
Egyesületi helyiség;
V., Vigadó-tér 3.

A szerkesztésért felelős; Gergely Janka,

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot. – Évi tagdíj rendes tagoknak 12 K, kültagoknak 6 K.

Nagygyűlést

rendezünk jogviszonyaink szabályozása tárgyában
folyó évi június hó 14-én, szombaton.

A nagygyűlés részletes programját külön meghívókon közöljük tagtársainkkal, már most felkérjük azonban egyesületünk minden egyes tagját, hogy június 14-én az esti órát tartsa szabadon és vegyen részt nagygyűlésünkön, mert a messze jövőre is kiható fontosságú határozatokat kell ez alkalommal hoznunk.

A választójogi nőkongresszus tárgyalásaira ez úton is felhívjuk tagtársaink figyelmét. Mindama kongresszusok között, melyek Budapesten tartatnak meg ez idén, a választójogi ígérkezik a legnagyobb méretűnek és tárgyánál fogva is természetszerűleg számíthat minden tagtársunk osztatlan érdeklődésére. Súlyt helyezünk rá, hogy egyesületünk tagjai közül minél többen hallgathassák a kongresszus tanácskozásait és ezért felkérjük tagtársainkat, hogy lépjenek be minél többen és mielőbb a kongresszus tagjai sorába és szabadságukat úgy osszák be, hogy június 15-20-ika közt, a kongresszus idejében szabadok legyenek. Eddig 40 tagtárs jelentkezett, közvetlenül egyesületünk útján. További jelentkezése ke^ egyesületünk irodája is elfogad.

A kongresszuson résztvevő külföldi nőtisztviselőket június 17-én vendégül látjuk egyesületünkben. Természetesen érdeklődő tagtársaink is résztvehetnek a külföldi vendégek tiszteletére adandó lunch-ön. Erre vonatkozó jelentkezéseket is az irodába kérünk.

A vendégek fogadtatásának költségeihez adományokkal hozzájárultak eddig:

Gergely Janka 50.-, Willhelm Szidónia 50.-> Szabados Clotild 50.-, Egy fogadás 1.59, Fehér Jolán 10.-, Gergely Aranka 10.-, Glück Jolán 4.-, Salgó Béla 5.-, Feldmár Cornelia 20.- korona. Folytassuk az adakozást!

Közgyűlésünk tagtársaink élénk részvétele mellett folyt le április utolsó vasárnapján egyesületünk helyiségében. A közgyűlés az előterjesztett jelentéseket tudomásul vette és a felmentvényt minden irányban egyhangúlag megszavazta. *Földes Béla* a Magántisztviselők Országos Szövetségének titkára meleg szavakkal tolmácsolta a szövetség üdvözlőit, *dr. Szegváry Sándorné* pedig lelkes előadásban hívta fel a tagtársak figyelmét a választójogi nőkongresszusra. Előadása nyomán sok

tagtársunk azonnal felvettette magát a kongresszusi tagok sorába.

A választásokra kerülven a sor, a közgyűlés egyhangúlag megválasztotta a következőket: Elnök: *Gergely Janka*. Választmány: Bader Magda, Bán Imre, dr. Besnyő Béla, Blumgrund Janka, Bognár Béla, Bajtner Vilma, Borsodi Aranka, Braun Mária, Breuer Hedvig, Bródy Katinka, Dános Jetty, Fehér Jolán, Feldmár Kornélia, Flesch Irma, Fonyó Berta, Gabriel Nándorné, Gergely Aranka, Glöckner Sári, Glück Jolán, Glücklich Vilma, Gyenes Szoreza, Györkös Irén, Hudecz Hermin. Ivákits Mária, Kerner Mária, Kiss Juliska, Kiss Zsófia, Klein Frida, Klein Laura, dr. Kohlbach Bertalanné, Löwy Franciska, Porjeszné Arany Eszter, Risztics Ilona, Rudas Ignác, Sándorné Stein Amália, Schwimmer Rózsa, Sellő Miksa, Sisko Mariska, Spády Adél, Steiner Aranka, Steiner Riza, Szabados Klotild, Szakmány Rózsa, Szuppek Erzs, Tauber Ida, Taubnet Margit, Teleky Gizella, Ungár Szeréna, Weiszenlőw Margit, Willhelm Szidónia. Számvizsgálók: Mandl Pál, Salgó Béla, Urbach Olga.

Este társas-vacsorára gyűltünk össze egyesületünk nagytermében. Igen vidám hangulatban késő éjszakáig maradtunk együtt.

Tagértekezletet tartottunk május 8-án, az üzleti záróra és a jogviszonyainkat szabályozó törvény tárgyában. Elnökünk ismertette a záróra-törvényt, melylyel lapunk mai számában külön cikkben foglalkozunk, titkárunk pedig példák illusztrálta a jogviszonyok rendezettségének hatásait. Legkirívóbb ezek sorában a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank új szolgálati szabályzata, mely számos sérelmes intézkedést tartalmaz a bank tisztviselőire nézve, de leginkább a bank nőtisztviselőit sújtja, akikre nézve kimondja a házassági tilalmat és ezenfelül az előmenetel tekintetében is korlátokat állít fel. Értekezletünk erélyesen tiltakozott e jogfosztás ellen.

A készülő magántisztviselői törvényekre nézve kimondotta az értekezlet, hogy országos nagygyűlés keretében kívánja követeléseit felállítani. Egyhangúlag elfogadta az értekezlet az itt következő határozati javaslatot:

„I. A Nőtisztviselők Országos Egyesülete 1913. május 8-iki tagértekezlete sajnálattal látja, hogy a bolti zárórát szabályozó törvényjavaslatban az egyesület több ízben kifejezésre juttatott álláspontja nem vetett kellőképpen tekintetbe és hogy a javaslat törvényhozás elé kerül anélkül, hogy az összes érdekelt testületeknek mód adatott volna az előmunkálatokban való részvételre. Megbízza az értekezlet az egyesület vezetőségét, hogy igyekezzék módot találni a javaslaton kívánatosnak mutató módosítások előterjesztésére.

II. Megbízta az értekezlet az egyesület választmányát, hogy a készülő magántisztviselő-törvényhez minél előbb foglaljon állást és e célból.

III. Országos nagygyűlést hívjon egybe, melynek részletes előterjesztést tegyen arra nézve, hogy az új törvényi előmunkálatainál mely szempontok érvényre juttatását tartja szükségesnek.

IV. A gyűlés megbotránkozással értesül a kereskedelmi bank új szolgálati pragmatikájáról és tiltakozását fejezi ki minden olyan szolgálati szabályzat ellen, amely a tisztviselők szempontjából a fennálló jogszokásoknál hátrányosabb és követeli, hogy a most megalkotandó magántisztviselői törvény ilyen esetekre büntető szankciót állapítson meg.”

Tisztikarunk a közgyűlés utáni első választmányi ülésen a következőképpen alakult meg: Aelnökök: Szabados Klotild és Fehér Jolán (új). Titkár: Wilhelm Szidónia. Pénztáros: Klein Frida. Ellenőr: Seidberg Róza. Jegyzők: Kerner Mária és Feldmár Kornélia (új). Könyvtárosok: Risztics Ilona és Klein Laura (új). Ügyész: dr. Besnyő Béla A háznagyi tisztség a jövő ülés alkalmával kerül betöltésre.

Iskolaügy. A kereskedelmi szakoktatás reformja, vagyis női felső kereskedelmi iskolák felállítása érdekében küldöttségben jártunk *dr. Bárczy Istvánnál*, a főváros polgármesterénél, *dr. Déri Ferencnél*, a tanügyi szakosztály vezetőtanácsnokánál és *dr. Demjén Gézánál* a szakosztály előadójánál. Mindenütt élénk érdeklődést láttunk a kérdés iránt. A főváros oktatásügyi politikájának intézőiben meg van a hajlandóság arra, hogy modern alapra helyezték a nők kereskedelmi szakoktatását. Kívánatos, hogy ebben a nagy horderejű kérdésben ne is érvényesülhessenek sem magánérdekek, sem pedig az a téves felfogás, hogy a nőknek elég jó a felületes kiképzés is a tisztviselői pályán. *Jankovich Béla dr.* közoktatásügyi miniszter figyelmét is küldöttség útján hívtuk fel a szakoktatás terén szükséges irányváltoztatásra. A miniszter nagy figyelemmel hallgatta fejtegetéseinket s úgy a hozzánk intézett kérdéseiből, valamint egész magatartásából azt az impressziót nyertük, hogy nemcsak pusztán ígéret volt a kijelentése, hogy oly behatóan fog kérdésünkkel foglalkozni, amint azt annak közgazdasági fontossága megérdemli.

A polgári Iskolákból kikerülő leányokat övünk a zugiskoláktól és ajánljuk figyelmükbe a *Rigó-utcai felső kereskedelmi iskolát*.

Kereskedelmit most végző leányokat szervezzük egyesületünkbe.

Nyugdíjügy. A Magántisztviselők Nyugdíjgyesülete, V., Báthory-utca 5., az egyetlen testület, mely a nőtisztviselők aggkori ellátására alkalmas és célszerű. Kössünk mielőbb aggkori biztosítást és kérjünk e célból alapszabályokat a nyugdíj egylettől és közelebbi felvilágosítást egyesületünk irodájától. A nyugdíjgyelet az őszszel ünneplő 20 esztendei fennállásának jubileumát és Jelenleg 11 millió alaptőkével rendelkezik.

Egyesületünk támogatásának újabb módja. Ismételt felhívjuk tisztelt Tagtárs figyelmét a *Magyar Vegypapír- és papírneműgyár carbonpapír gyártmányaira*, amelyeket körlevelünkben is ajánlottunk. Akkor mellékelünk is a „*Papyrus*”, „*Miraculum*” és „*La Princesse*” védjegyű gyártmányokból mintákat. A kitűnő minőségű carbonpapír sokkal olcsóbb, mint a legjobb angol gyártmányok, miért is célszerű az irodákban bevezetni. Megrendelhető minden papírkereskedő útján, vagy közvetlenül a gyártól (VI, Lehel-utca 21., Telefon: 166-75)

Üdülőtelpünk az idén ismét *Svedlëren* lesz. Jelentkezéseket idejekorán kérünk. Más fürdőhelyek is adnak igazolt tagtársainknak kedvezményt.

Déli étkezés. A nyári hónapokban tagtársaink kényelmére és főleg az uszodabájarás megkönnyítése céljából heti bérletben olcsó ebédet szolgáltat fel az egyesület. Jelentkezéseket korlátolt számban az irodába kérünk.

Lakásváltozások. A tagtársak közül sokan költöztek a májusi negyedben, de nem költöztek velünk új címüket. *Sürgősen* kérjük a bejelentését.

Temesvár.

Tanfolyamaink a könyvviteli kurzus kivételével mind bevégeztek. Március végén tartotta meg *dr. Déznai Viktor* a német tanfolyam vizsgáját, amelyen igazán szép haladásról tanúskodtak növendékei. A német gyorsírási és magyar vitaírási kurzus is bevégeződött és hogy a résztvevők milyen eredményeket értek el *dr. Stróbl Márton* vezetése alatt, annak legjobb bizonyítéka az a versenyeredmény, amit tagjaink felmutathatnak.

A temesvári állami főgimnázium Markovits gyorsírókore rendezett gyorsíró versenyt, amelyre egyesületünket meghívta és képviselőit a zsűribe is beválasztotta. Ez az első eset Temesváron, hogy hasonló versenyen nők is résztvettek és ezért kétszeresen örülünk annak a szép eredménynek, amit tagjaink elértek. A versenyen résztvettek: *Biró Margit*, *Cihlár Mariska*, *Horváth Juliska*, *Illés Margit*, *Löbl Böske*, *Molnár Juliska*, *Szabó Irén* és *Vandlik Gizella*.

A 160 szótagos fokon *Vandlik Gizella* megnyerte *Bellái József* városi tanácsos hölgydíját, egy 10 fr. körmőczi aranyat. A 120-as fokon *Horváth Juliska* és *Szabó Irén* oklevelet kaptak. 80 fokon *Illés Margit* könyvjutalomban, *Löbl Böske* oklevélben részesült. A szabatos levelező íráson pedig *Molnár Juliska* 5 koronát nyert.

Az egyesek öröme mellett megvan mindnyájunknak az a közös jóleső érzése, hogy nem dolgozunk hiába, egyesületünk mindig inkább számottevő lesz és ha kicsi dolgokban is és csak lassan, de valamivel mégis előbbre visszük mindnyájunk, a nők ügyét.

Lukács Margit.

A Nőtisztviselők Országos Egyesületének XV. évi jelentése.

Előterjesztve az 1913. évi április hó 27-i közgyűlésen.

Tisztelt Közgyűlés!

Ha vannak még, akik azt állítják, hogy a politikai események nem kapcsolódnak bele szervesen gazdasági életünkbe és mozgalmainkba, azokat az utolsó esztendő eseményei megtaníthatják arra, hogy tévednek.

Feltűnőbben nem mutatkozhatott volna a külpolitikának hatása és a belpolitikai viszálykodásnak eredménye gazdasági életünkre, mint ebben a rövid korszakban.

A balkán háború, a háborúra való előkészüldés nálunk, állandó izgalomban tartotta az embereket, a kereskedelmet megbénította, nagymérvű válságokat okozott. Ezek a válságok egészen közelről érdekelték bennünket nőtisztviselőket, mert ott, ahol az ipar pang, a kereskedelemben tétlen csend, vagy fergetegszerű lerombolások mindennapiak, ott az ipari és kereskedelmi alkalmazott helyzete is feltétlenül rosszabbodik.

A háború réme igen sok vállalat tönkremenekülését vonta maga után, ami vagy feloszlásukat, vagy a tevékenységnek a minimumra leszorítását és az alkalmazottaknak elbocsájtását, vagy a létszám csökkentését eredményezte.

S míg így egyfelől egyesületünk tagjai nagy részének anyagi körülményei, állatalansága vált érezhetővé egyesületünk fejlődésében (lásd tagdíjfizetések), addig másfelől tisztikarunk figyelmét és munkáját állandó lekööttségben tartotta a törvényhozás meglepetésszerű munkássága, előre nem ismert ötletszerű törvényjavaslataival.

Egészségtelen volt az esztendő gazdasági élete s így csakis 16 esztendei szervezetségünknek és tagtársaink nagy számának, azok öntudatosságának tudható be, hogy megrázkódtatás nélkül bírtuk ki e súlyos esztendőt, sőt örömmel és bizalommal nézhetünk egyesületi életünk jövője elé.

* * *

A magyar képviselőházban tárgyalás alá került törvényjavaslatok teljes mértékben tették kötelességünké a többszöri határozott állásfoglalást. Három javaslat tartott bennünket állandó éberségben.

Sorrendben az első, amely tárgyalás alá került, az állami tisztviselők családi pótlékáról szólt. Keretében az a sérelem, amely az állami nőtisztviselőket fenyegette, készített bennünket állásfoglalásra. A Feministák Egyesületével egyetemben rendeztünk tiltakozó nagygyűlést a tervbe vett sérelmek kiküszöbölése érdekében. A nagygyűlésen elnökünk, Gergely Janka ismertette a törvényjavaslatot, rámutatva arra az anyagi károsodásra, amely a házasságban élő állami nőtisztviselőket fenyegeti. A nagygyűlésen többek mellett Giesswein Sándor és Bródy Ernő országgyűlési képviselők szólaltak fel ügyünk érdekében és dr Bródy Ernő nyújtotta be a képviselőházban e tárgyban felterjesztett memorandumunkat.

Hegedűs Lóránt országgyűlési képviselő kérésünkre felszólalt a törvényjavaslatot tárgyaló parlamenti

bizottságban a sérelmes pontok törlése érdekében és sikerült is neki a részünkről leginkább kifogásolt paragrafust a javaslatból eliminálni.

Táviratban üdvözlöttük e bátor, liberális jóakarónkat eredményes fellépése alkalmával.

* * *

A másik bennünket közelről érdeklő törvényjavaslat volt az állami tisztviselők nyugdíjkérdését szabályozó, itt is voltak sérelmek az állami nőalkalmazottak gyermekeinek ellátását illetően. Kérésünkre a Feministák Egyesülete és a Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége, emlékiratban foglaltak állást a törvényjavaslatnak a nőket és azok gyermekeit érdekükben megrövidítő javaslattal szemben. Egyesületünk ismét memorandumot dolgozott ki, amelyet ez alkalommal Hegedűs Lóránt országgyűlési képviselő nyújtott, be.

* * *

A legáltalánosabb érdekű sorrendben a harmadik törvényjavaslat, a választójogi volt.

Évek óta tartott bennünket izgalomban, végre ebben az esztendőben tárgyalásra került. Nyilvánosságra jutása előtt már 1912. szeptember hó 16-án nagygyűlést hívott egybe a Feministák Egyesülete a Fővárosi Vigadóba.

Soha sem láttunk imponálóbb maniféstációt egy kérdés mellett, mint ezt a nagygyűlést. A gyűlés egybehívói között egyesületünk több tagja is volt és magán a nagygyűlésen tagtársaink olyan nagy számban és kitarással vettek részt, hogy ismét világosan láttuk, amit bizonyítani ugyan nem kell, de jól esik újból és újból megállapítani, hogy a szervezett nőtisztviselők nemcsak a szorosan vett gazdasági mozgalomnak legmegbízhatóbb harcosai, hanem a magyarországi nőmozgalomnak is számottevő, tántoríthatlan támaszai.

A nagygyűlésen a dolgozó nők szempontját titkárunk, Willhelm Szidónia fejtette ki, rámutatva azokra a károokra, melyek a politikai jogokból kizárt dolgozó nőkre hárulnak és utalva azokra a remélhető nagy előnyökre, melyek e joggal való felruházás útján elérhetőek volnának.

1912. szeptember havában memorandummal fordultunk a képviselőházhoz és a választójogi törvényjavaslat tárgyalására kiküldött bizottság minden egyes tagjához, melyben hivatkozással az e tárgyban 1905. évben benyújtott első memorandumunkra, a dolgozó nők szempontjából okoltuk meg kívánságunk jogosultságát.

Dr. Várady Zsigmond országgyűlési képviselő nyújtotta be ezt az újabb emlékiratunkat.

Végre megjelent a választójogi törvényjavaslat. A nők ki voltak belőle zárva, csupán az indokolásban ismerte el Lukács László miniszterelnök a nők kívánságának jogosultságát. Óriási megdöbbenést keltett a javaslat megjelenése. A parlamenti 40-es bizottság tárgyalás alá vette a javaslatot. A tárgyalások első napján sürgönyben kerestük meg a bizottság minden tagját, kérve őket, hogy a női választójog érdekében tegyenek indítványt. A bizottságban főképen Nagy Ferenc és Issekutz Győző képviselők foglaltak állást a nők aktív és passzív választójogának törvénybeiktatása mellett. A bizottság hangulata nem volt ellenséges, de a miniszterelnök felszólalása csirájában fojtotta el a kedvező irányzatot. A javaslat eredeti szövegezésével került a plenum elé. Itt

az általános és a részletes vita keretében mindkét esetben Lukács György országgyűlési képviselő emelt szót a nők politikai egyenjogúsítása mellett. Pótindítványt is nyújtott be, kérve az Önálló keresettel bitó nők számára a választói jogosultságot. Ezt az indítványt 14 társa is aláírta, névszerint a következők:

Issekutz Győző, Antal Géza, Werner Gyula, Haványi Géza, báró Vojnich Sándor, Kállay Tamás, gróf Bethlen Pál, Zakó Milán, Farkas Pál, Slezák Lajos, Mártonffy Márton, Telecsky Kristóf, Szentpáli István és Rónay Antal képviselők. Kétségtelen, ha az ellenzék részt vett volna ebben az időben a törvényhozás munkájában, ez a lista jóval tekintélyesebb lett volna.

Ugyancsak Lukács György volt az, aki a részletes vita első napján újabb memorandumunkat nyújtotta be, amelyben a törvényjavaslat indokolására támaszkodva, kértük a választójognak a nőkre kiterjesztését.

Ennek a memorandumnak elkészítését 1918. évi február 9-én vita-tagértekezlet előzte meg, amelyen a női választójog kérdésével és a törvényjavaslattal foglalkoztunk.

A képviselőházban ismét a miniszterelnök volt az, aki udvarias, de határozott módon némított el minden ellenvéleményt, elismerve a nők kívánságának jogosultságát, de hangsúlyozva gyakorlati lehetetlenségét a mostani megoldásnak.

S ezzel a mi sorsunk ismét egyszer el volt döntve. A törvényjavaslatot változatlanul megszavazták és a nőket kizárták a választópolgárok sorából. A férfiak elmulasztották az alkalmat, hogy olyan törvényt alkossanak, amely nagy haladást jelentett volna a nő polgári egyenjogúsítása felé.

Voltaképpen örülnünk kell, hogy a megalkotott választójogi törvény senkit sem elégít ki, aki jogkiterjesztést várt tőle, így tovább folyik a harc a reform érdekében. Ezt az időt, amely eltelik, míg ismét tárgyalásra kerül, fel kell használnunk, hogy követelésünknek annyi hívet szerezzünk, hogy az új törvényt a nők kizárásával megalkotni ne lehessen

A kérdés népszerűsítését és horderejének megértését szolgálja majd az a kongresszus, amelyik 1913. június havában lesz Budapesten és amelyen egyesületünk számos tagján kívül testületileg is részt veszünk.

* * *

Egyik sarkalatos programpontja egyesületünknek a női kereskedelmi szakoktatás reformja. Ennek érdekében az idén is nagyobb mozgalmat indítottunk. Szegeden felső kereskedelmi iskolát állítottak fel. Az alkalmat felhasználva emlékiratot szerkesztettünk, amelyet Szeged város tanügyi bizottsága minden tagjának, valamint az illetékes szakminisztereknek megküldöttünk és amelyben az új iskolának koedukációs alapra fektetését, vagy leányok számára paralell osztályok megnyitását javasoltuk.

A szegedi tanügyi bizottság nagy lelkesedéssel tette magáévá indítványunkat és az új iskola igazgatója személyesen szorgalmazta a minisztériumban a koedukációs iskola engedélyezését. Ezirányú együttes törekvésünk ugyan nem járt eredménnyel, a miniszter az együttes oktatást nem engedte meg, mindazonáltal teljes siker koronázta kezdeményezésünket, amennyiben Szegeden leányok számára is állítottak felső kereskedelmi isko-

lát, amely a fiuk iskolájával egyidőben nyílt meg az idei iskolaév elején.

Bár felmutathatunk ilyen egyes sikereket amelyek nagy örömmel töltenek el bennünket, de ilyen elvélve megnyíló jó iskolák még nem ellensúlyozhatják azokat a mérhetetlen károkat, amelyeket a szakoktatás reformjának lassú haladása pályánkon okoz. Majdnem érthetetlen előttünk a főváros tanácsának és a kereskedelemügyi és közoktatásügyi minisztereknek állásfoglalása. Látják, hogy a budapesti egyetlen női felső kereskedelmi iskolában sokkal többen jelentkeznek felvételre, mint amennyi hely van. Tudják, hogy ugyanez a jelenség észlelhető mindenhol, ahol ilyen jobb iskola van, így pld. adataink vannak, hogy Marosvásárhelyt, Pozsonyban és Szegeden azonnal elnéptelenedtek a pozitív ismeretek szempontjából kisebb értékű felsőbb leányiskolák, mihelyt jó szakiskolák állottak a női ifjúság rendelkezésére. Látják, hogy a szülők részéről megvan a teljes megértés, hogy leánygyermeküket is komoly munkára készítsék elő, mindazonáltal tovább tartják fenn a sok egyéves női kereskedelmi tanfolyamot. Ezeket a tanfolyamokat nagyban folyik a „gyorskiképzés* és folyik a sok száz zűgiskolában, amely fellelkesülve a hatóság példáján, nyakra-főre nyitja a tanfolyamokat, hirdetve ezeket hangzatos reklámmal, hivatkozva miniszteri engedélyre és felügyeletre, így csábítják a tájékozatlan fiatal leányokat olyan tömegekben pályánkra, mely tömegek nem találhatnak alkalmazást, de nem találnak előtanulmányaik hiányosságát és gyenge szakképzettségük miatt sem.

A magunk részéről megtettünk mindent, hogy a szakoktatást biztos alapra helyezzük. Egyesületünk testületileg lépett be a Kereskedelmi Szakoktatásügyi Nemzetközi Egyesület magyar csoportjába, amelyhez több tagtársunk is csatlakozott. Részt veszünk a nemzetközi egyesületnek szeptemberben tartandó budapesti kongresszusán, melynek egyik legfontosabb tárgya a női kereskedelmi szakoktatás kérdése lesz.

* * *

Állásközvetítési statisztikánk adatai alapján ismét szorgalmaztuk a sok fölösleges zugtanfolyam bezárását és jó kereskedelmi iskolák létesítését. [Meggyőződésünk ugyanis az, hogy az idei föltötte rossz gazdasági viszonyok mellett is sokkal több tagtársat tudtunk volna elhelyezni, ha szakképzettségük alaposabb lett volna, hiszen még mindig több volt a munkaalkalom, mint az állástkereső.

Állásközvetítési statisztikánk a következő:

	1913. évben	1912. évben
állásüresedést bejelentettek	1938	3840
állástkereső volt	834	831
elhelyezés volt	435	509

Meglepő az előző évekhez arányítva az állásbejelentések csökkenése, Utaltunk jelentésünk legegységén azokra a mérhetetlen károokra, amelyeket gazdasági életünkben a szomszédban folyó háború és a háborúra készülődés nálunk előidéztek. Sok üzem teljesen megszűnt, több helyütt a munkaredukció hatott ki pályatársaink helyzetére. Ez magyarázza a munkaalkalmak erős csökkenését. Ismét egyszer szomorúan vált érezhetővé jogviszonyaink szabályozásának hiánya is. 7-12 évi szolgálat

után 6 heti, ritka esetben 3 havi felmondással kenyér nélkül állott nem egy tagtársunk. A rossz üzletmenet következtében a kereslet gyakorlott, jó munkaeörkre sem terjedt ki, az üzletvilágban a takarékoság lett a jelszó és ezt elsősorban a tisztviselők érezték meg. Alacsony fizetéseket, fizetés-redukciót kínáltak a munkaadók. Szerencse, hogy tagtársaink ezeket az ajánlatokat nem fogadták el, mert így legalább a fizetések nem sülyedtek, de sok tagtársunkra zúdult ezáltal a munkanélküliség keserve.

Az elhelyezéseknél elért kezdő fizetések a következők voltak:

60 koronáig terjedő kezdő fizetéssel	97
70-100	104
110-150	133
160-200	60
210-	<u>41</u>
	összesen 435

Olyan vállalatoknál, ahol a rossz konjunktúrát könnyen viselhetők, szintén felhasználták az alkalmat és az általános depressziót, megtagadták a fizetésemelést, a remunerációkat. Szóval próbára tett bennünket ez az esztendő. S noha az állástkeresők számában az elmúlt esztendővel szemben nem mutatkozik emelkedés, különbözik az ideit több, mint 800 állástkereső a múltévétől abban, hogy míg azoknak nagyobb része csak változtatni akarta az alkalmazás helyét, hogy ezáltal valamelyest lendítsen helyzetén, addig az ideit állástkeresők valóban állás nélkül voltak, és kényszerűségből olykor egészen igényeiken alól vállaltak alkalmazást. Ha nem is terjedt ki a fizetésre ez az igényfokozás, kiterjedt a munkaidőre, a munkahelyiségre, a vállalat megbízhatóságára és ezzel az állás biztonságára, állandóságára stb. és azt eredményezi, hogy kartársaink nagyrésze nincs megelégedve jelenlegi helyzetével.

Az a tömeges elbocsájtás, amely a rosszul képzett tisztviselőket érte leghamarabb, világos beigazolása volt ama állandóan hangoztatott meggyőződésünknek, hogy a sok tisztviselő, aki hiányos kiképzéssel indul neki a pályának, nem találhat elhelyezést és előbb-utóbb kénytelen lesz ismereteit alaposan kiegészíteni vagy más pályára lépni.

Esti továbbképző tanfolyamainkon ismét igyekeztünk a hiányos szakképzés hátrányait enyhíteni. Ezeket a tanfolyamokat azonban kevesen látogatták tagtársaink közül, összesen 184. Tanfolyamainkat a szokott lelkiismeretességgel Gergely Aranka, Kerner Mária, Létay Etelka okleveles gyorsíró tanítók, Lengyel Samu felső kereskedelmi iskolai tanár, Miss Jessie Simpson angol nyelvmesternő, Seidler Ernőné, Mincz Stella és Jalovetz Erzsébet, német nyelvmesternek és Wilhelm Szidónia titkár vezették.

Ezeket a kiváló jó esti tanfolyamokat nem vették elegendő igénybe. Hiába, magasabb belátás és érettség kell ahhoz, hogy már a pályán lévők, akiknek valamely hatósági tanfolyam, vagy hangzatos nevű zugiskola parádés vizsga és dicséret után bizonyítványt adott, hogy most már teljesen ki vannak képezve a pályára, ezek után megértsek, hogy ez nem igaz. Kevesen írják balsikerei-

ket a rossz kiképzés kontójára, ami nem csoda, hiszen nem tanultak meg jól könyvelni és belátásosan gondolkodni e rövid idő alatt.

Ennek tulajdonítható, hogy a továbbképzési alkalmat csak kevesen veszik igénybe.

Tanfolyamainkról, szóló jelentésünket bezárva fel- emlíjtük, hogy mi nem vettünk fel kiképzésre négy polgári osztályú vagy ennél még kisebb előtanulmányokkal rendelkező jelölteket sohasem, hanem csakis olyan jelentkezőket, akik kereskedelmi iskolát végeztek, vagy legalább egy évi tisztviselői gyakorlatot igazoltak'.

* * *

A magyar Testgyakorlók Köre segítségével egyéb tanfolyamaink mellett az idén tornatanfolyamot is rendeztünk. Külön női csoportot szervezett ez a sportegylet tagjaink számára, azonkívül tennis csoportokat is szerveztünk. Mindkettőhöz nagy kedvvel és szép számban csatlakoztak tagtársaink.

* * *

Egyesületünk fejlődését mutatja a következő statisztika. Az elmúlt egyesületi év végén volt

a vidékiekkel együtt.	3292 tag
belépett az idén	359 rendes tag
„.....	<u>19</u> kültag
„ összesen	378 tag
kilépett.....	92 rendes tag
meghalt.....	3 »
kilépett.....	3 kültag
meghalt.....	2 »
van összesen.	3570 a vidéki fiókok tagjaival együtt.

* * *

Nagy örömmel regisztráljuk, hogy a nők előtt megnyílt egy új tanfolyam, amely a tisztviselői pályán az állami hivatalokban magasabb állások betöltésére is képesíti őket. Ez az államszámviteli tanfolyam. Elvégezték ugyan tagtársaink közül magánúton már eddig is néhányan, akik nagyrészt az állami gyermekmenhelyek státusában találtak alkalmazást, de rendszeresítve most lettek ezek a tanfolyamok és ezáltal egy új nagy perspektívájú pálya nyílt meg kartársaink előtt.

* * *

Amint tudjuk, az ideit politikai viszonyok nem kedveztek újabb akciók kezdeményezésének, nem is történt egyik szakszervezet részéről sem e téren nevezete, sebb lépés.

Memorandumban kértük az idén ismét az üzleti zárórának most már esti 7 órában való törvényes megállapítását. Hisszük, hogy e tárgyban, valamint a tisztviselők egyéb jogviszonyait rendező kérdésekben benyújtott számos emlékiratot tekintetbe veszik a most készülő magántisztviselő törvényben.

A vasárnapi munkaszünetnek karácsony előtti felfüggesztése ellen ismét tiltakoztunk sürgönyileg, de eredmény nélkül. A beérkezett válasz szerint nem állt a miniszternek módjában a felfüggesztést elrendelő intézkedést megmásítani.

A Kereskedő Ifjak Társulata nagygyűlést hívott egybe az üzleti záróra és a vasárnapi munkaszünet-törvénybe iktatásának sürgetésére. Ezen a nagygyűlésen egyesületünket Gergely Janka elnök és Klein Laura választmányi tag képviselték.

A férfi kollegákkal állandóan együtt működünk a Magántisztviselők Országos Szövetségében, ahol Szabados Klotild alelnök képviseli egyesületünket és Gergely Janka, mint beválasztott tagja a tanácsnak.

Képviselttük egyletünket a Nagyvárad Magántisztviselők jubiláris közgyűlésén elnökünk és Feldmár Kornélia háznagy által, továbbá a Feministák Egyesületének a drágaság kérdésében összehívott nagygyűlésén, ahol a tisztviselőnek nevében Klein Laura tagtársunk emelt szót. A Békeegyesületnek 1912. november havában a háború elleni demonstrációs gyűlésén szintén résztvettünk, úgyszintén a Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének közgyűlésén és a Feministák Egyesületének pályaválasztási értekezletén, ahol a tisztviselői pályát Fehér Jolán tagtárs ismertette. Résztvettünk azon a nagygyűlésen is, amelyet a Pénzügyi Tisztviselők Egyesülete tartott a munkaadók részéről veszélyeztetett szervezkedési szabadság megvédése érdekében

* * *

Üdülőtelepünk az idén Svedlőren volt. Több tagtársunk vette igénybe legjobb megalapozásunkra, úgy, hogy állandósítottuk, mint üdülőtelepet addig, amíg nagy pénzösszeghez nem jutunk, hogy magunk építhessünk véglegeset.

* * *

Megtartottuk az idén is nagy estélyünket a Vigadóban Csillag Teréz, Fligl József, Jeanne Demay, Király Ernő és Vágó-Lénárd Gitta művészek közreműködésével. Estélyünk ismét fényesen sikerült. Tagtársaink és vendégeinknek magas élvezetben volt részük. A közreműködőknek ez úton is nagy köszönetet mondunk. Anyagokban ugyan valamelyest elmaradt idej estélyünk eredménye az előző évekkhez szemben, de ez nem volt meglepő az általános nagy depressió mellett, amely a kedélyeken feküdt a rendezés egész ideje alatt. Akkor voltak a háborús hírek a legijesztőbbek.

Egy nyári kerti ünnepélyt is rendeztünk a Margitszigeten. Ez is szép sikerrel járt. Paulini Béla író mulató konferencia állandó derűségben tartott bennünket. Ez alkalommal mondunk köszönetet a Projektograf r-t.-nak is, amely Weil Zsenka tagtársunk közbenjárására díjtalanul rendezett szigeti estélyünkön mozgófénykép-előadást.

Március 9-én Bíró Lajos író tartott értékes előadást felkérésünkre a Lloyd dísztermében „irodalmi és művészeti kérdésekről”.

Vigalmi bizottságunk tagjai egytől-egyik ismét erejükön felül dolgoztak. Sikert elérni az idej esztendőben kétszeresen nehéz munka volt. Hosszú volna felsorolni mindazoknak neveit, akik az estélyek erkölcsi és anyagi sikere érdekében buzgólkodtak. Csak Flesch Irma és Olga, valamint Schwartz Teréz tagtársakat említjük meg, mint akik a vigalmi bizottság tagjainak legbuzgóbb képviselői.

Az általános műveltség emelését és a tagtársak szórakoztatását célozták ismét szerda esti összejövete-

leink, amelyeken dr. Bálint Aranka, dr. Besnyő Béla, dr. Décsy Imre, dr. Fabró Henrik, Glücklich Vilma, Guttmann Sándor, Hacker Boriska, Hajós Fülöp, dr. Madzsar József, Rózsavölgyiné Fried Margit (Ego), Sipos Dezső, Szabados Géza és Vabros Margit tartottak felolvasást, vagy zenei előadást. A nyári szerda esti sétahajózások és az idén rendezett 14 kirándulás is mindig érdekelte tagtársainkat. Együttes megtekintéseket is rendeztünk egy-egy jó képzőművészeti kiállításban.

* * *

Sokat foglalkoztunk az idén ismét a nyugdíj kérdésével. A magánnyugdíjpénztárak értéktelensége ismét szembeötlő példákban mutatkozott.

Csakis jogviszonyaink küszöbön álló törvényes szabályozásától várhatjuk a kötelező végkielégítés és a többi függő kérdés rendezését. Az általános, mindenkire kötelező nyugdíjbiztosítás lesz viszont a nyugdíjkérdésnek megoldása. Addig is nem a vállalatok kebelében létesített nyugdíjpénztárak az alkalmasak, hanem sokkal célszerűbb a Magántisztviselők Országos Nyugdíjgyűléstével kötött, a szabad állás vagy pályaváltoztatást semmilyen sem akadályozó agkori biztosítás.

A német birodalomban ez év január havában lépett életbe a kötelező állami nyugdíjbiztosítás. Tanulmány tárgyává tettük az idevágó javaslatokat és okultunk abból a nagy küzdelemből, amelyet német kartársnőink szervezeteik útján a törvény megalkotása előtt végigküzdöttek. Titkárunk múlt év június havában künn járt, tanulmányozta a berlini kartársi egyesületek szervezetét és résztvett a Verband für weibliche Angestellte kölni közgyűlésén. Két tagértekezleten ismertette a német birodalom tisztviselőnői és női kereskedelmi alkalmazottainak szakszervezeteit és azok munkásságát.

* * *

Egyesületünk helyiségváltoztatása is eseményszámba ment. Kilenc esztendő töltöttünk Andrássy-úti helyiségünkben, ott erősödött meg egyesületünk. Sok szép munkára tekinthetünk vissza e kilenc esztendő alatt.

Az állandó taggyarapodás, intézményeink kiépítése, a kari érdekek előmozdítására indított szociális mozgalmak, a tisztviselők jogviszonyainak törvénybe iktatására irányuló állandó munkáink mellett kiemelkedő események e kilenc esztendő alatt a Feministák Egyesületének megalakítása és „A Nő és a társadalom” folyóirat alapítása.

Mindkettőnek bölcsője nálunk ringott; tőlünk indultak diadalmas útjukra.

Az utolsó esztendőben a női kereskedelmi alkalmazottaknak is létesítettünk egyesületet, a következő esztendő feladata a meglévő keretnek tartalmat adni, vagyis megszervezni az alkalmazottakat. Ehhez összes tagtársaink buzgó segítségét ez alkalommal is kérjük.

Amikor a régi helyiségből 1912. november hó 15-én távoztunk, tettük ezt a jól végzett munka tudatával. Fájdalom nélkül búcsúztunk a szürke falaktól, mert sokkal szebb, sokkal jobb helyiségbe jöttünk ide a Vigadó-tér 3. alá. Jelenlegi helyiségünk összehasonlíthatatlanul alkalmasabb a réginél. A komoly iroda mellett a clubszerű fejlődésnek is megvannak előfeltételei. Folyóiratok és napilapok, olcsó buffet és végül a gyönyörű

központi fekvés és a jó dunai levegő akkor is idevonz-
2ák tagtársainkat, ha nincs is szorosan vett irodai elinté-
zést igénylő dolguk az egyesületben.

A szép új helyiség nagy anyagi terheket ró reánk.
Kívánatos, hogy e terheket mindazok segítsék viselni,
akik az egyesület tevékenységének gyümölcseit élvezik
és élvezni kétségtelenül minden nőtisztviselő. Hisszük, hogy
új helyiségünk még a szervezés munkáját is előbbresegíti.

A szükséges nagymérvű átalakítás, átköltözés stb.
kimerítette volna szűk pénztárunkat, ha a tagtársak közül
többen segítségünk nem jöttek volna. *Gyenes Szorena*,
Györkös Irén, *Flesch Irma*, *Mandl Pál* és *Taubner*
Margit, összekötéseik által olyan munkálatokat végez-
tettek és olyan beszerzéseket eszközöltek ki egyesületünk
számára, amelyek által lehetővé tették, hogy nagyobb
megterhelés nélkül tudtuk az egyesület máskülönben
igen költséges átültetését keresztyűlvinni Leghálásabb
köszönet illeti meg őket minden egyes tagtársunk Tészé-
ről, mert az ő nagy buzgalmuk tette lehetővé, hogy gond
nélkül folytathatjuk munkánkat verőfényes, szép helyisé-
günkben, reméljük, hogy az eddigieket is felülmúló
sikerrel.

E helyütt mondunk köszönetet a Magyar Állam-
vasutak Nyugdíjintézete Gondnokságának, volt háziurunk-
nak, nagy előzékenységéért, amelylyel vendégül látott
bennünket régi helyiségünkben 1912. november 1-től
15-ig, az itteni tatarozást munkák ideje alatt.

Nem feledkezhetünk meg azokról a szíves tagtár-
sokról sem, akik buzgón segítettek a könyvtár, irattárak
rendezésében úgy, hogy irodai munkánkban csak egész
rövid ideig voltunk a költözködés által akadályozva.

Új helyiségünket december hó 22-én adtuk át a
tagtársaknak. Rónay Zoltán dr. tartott ez alkalommal elő-
adást *A női munka értéke* címen. Ez idő óta állandóan
élénk élet van egyesületünkben.

Mindenki támogatott bennünket az egyesület át-
helyezésével járó súlyos időben, mindenki segítségünkre
volt, csak hivatalos lapunk nehezítette meg rendszertelen
megjelenésével a tagok átszoktatásának természetesen
fáradtságos munkáját. Azáltal, hogy a lap egész eszten-
dőn át igen elkésve jelent meg, tagtársaink sohasem vol-
tak idejekorán értesülve egy-egy összejevetel idejéről,
tárgyáról. Külön körlevelek szétküldését budgetünk nem
engedi meg és így bizony sok tekintetben hátráltatva
voltunk munkánkban.

* * *

Az elmúlt egyesületi esztendőben 14 választmányi
ülést tartottunk. A tisztikarban a következő dolgoztak:
Gergely Janka elnök, Szabados Klotild alelnök, Wilhelm
Szidónia titkár, Klein Frida, pénztáros, Seidberg Rózsa
ellenőr, Taubner Margit és Kerner Mária jegyzők, Breuer
Hedvig és Risztics Ilona könyvtárosok, Besnyő Béla dr.
ügyész, Feldmár Kornélia háznagy, Mandl Pál, Salgó
Béla, Urbach Olga számvizsgálók. A tisztikart a válasz-
tójogi, tanügyi, vigalmi, üdülőtelep, könyvtár, sport és pénz-
ügybizottságok támogatták munkájukban. Nagy buzgalmat
fejtett ki Feldmár Kornélia tagtárs, mint a pénzügyi
bizottság tagja, a hátralékos tagsági díjak rendezése és
Teleky Gizella a könyvtári munkálatok körül.

Az egyesület ügy- és pénzkezelését a hatóság ré-

szeről a VI. kerületi előljáráóság ellenőrizte, vizsgálata
alkalmán mindent rendben talált, csak a tagsági díjak
pontos fizetését ajánlotta a tagtársak figyelmébe.

Vidéki fiókjaink közül *Temesvár* és *Szombathely*
szép tevékenységet fejtettek ki. Temesvár rendszeres női
kereskedelmi iskolát tart fenn nagyon szép eredménnyel.
Lukács Margit és *Tenner Dóra* az egyesület vezetői
elévülhetetlen érdemeket szereznek önzetlen munkássá-
guk által.

Szombathelyen a női választójog érdekében fej-
tettek ki élénk tevékenységet és szép sikerrel dolgoznak
az állasközvetítés munkájában. *Greisinger Ottóné* és
Halász Józsefné végzik nagy buzgalommal és teljes
eredménnyel az egyesületi ügyek vezetését.

Újvidéken is az idén kezdeményeztük a fiók léte-
sítését, folytatása a jövő esztendőre marad.

Három kimagasló értékes munkatárs elhunytáról
kell megemlékeznünk. Nem vettek ugyan részt egyesü-
letünk belső munkájában, de nagystíliú tevékenységük,
amelylyel a magyarországi nőmozgalom szolgálatában áll-
tak, elvesztésüket velünk is mélyen érezteti.

Kegyelettel emlékszünk meg dr. Márkus Dezső
kúriai bíróról, a női jogok kiterjesztésének, a gyermek
joga biztosításának nagytudású, melegszívű munkásáról, a
gazdaságilag gyengébbek hivatott védőjéről, Dirner Gusztáv
egyetemi magántanáról, aki a nő politikai egyen-
jogúsítása érdekében vetette latba teljes tudását, tekin-
télyét, tapasztalatokon nyugvó meggyőződését és Várady
Zsigmond dr. országgyűlési képviselőről, az igazság nagy-
tehetségű kutatójáról, aki igazságszeretetbe a nők pol-
gári egyenjogúsítását szervesen beletartozónak ítélte.

Nemes barátaink emlékét jegyzőkönyvben öröki-
tettük meg.

Össze kell tartanunk, tömegünkkel kell pótolni
az erőt, amelyet az elhunytak kimagasló egyénisége kép-
viselt, abbamaradt munkájukon nekünk is egyesült erő-
vel kell dolgoznunk.

* * *

Amikor évi jelentésünket zárjuk, tesszük azt azzal
az objektív kritikával, amelylyel minden öntudatos ember
meg meri bírálni a maga és mások munkáját.

Nem volt gazdag az idej esztendő nagystíliú moz-
galmakban, kezdeményező lépések egy irányban sem tör-
téntek. A mikor ezt konstatáljuk, szabadjon utalni a jelen-
tésünk elején felhozott okokra.

Jelentésünk nem volna teljes, ha meg nem emlé-
keznénk arról, hogy Schwimmer Rózsa, aki 10 éven át
páratlan hozzáértéssel, kitartással és lelkesedéssel látta
el egyesületünkben az elnök munkakörét, a múlt év
eleje óta nem vesz részt munkánkban, egyesületünk min-
den egyes tagjának őszinte sajnálatára.

Nehezen nélkülözzük invenciózus, energikus, fá-
radtságát és elkedvetlenedést nem ismerő tevékenységét;
őszintén fájjaljuk, hogy eltávolodni láttuk küzdőink élé-
ről azt, aki a legválságosabb időkben erős kézzel, biztos
logikával irányította egyesületünk munkásságát.

Jelentésünk végére értünk. Tétlenek nem voltunk
ebben az esztendőben sem, a tagtársak bizalmával vissza
nem éltünk és azért kérjük munkánk szigorú és igazsá-
gos megbíráását és a felmentvény megadását.